

Гласило
Епархије нишке
за хришћанску
просвету и
културу

Пета серија
Број 26
(4/2022)

Излази са
благословом
Његовог
преосвештенства
Епископа нишког
г. Арсенија

Први
број
прве
серије
објављен
1899.
године

Излази
четири
пута
годишње

ISSN
2560-3469

COBISS.SR-ID
229429004

Гласило
Епархије нишке
за хришћанску просвету
и культуру

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
Епископа нишког
г. Арсенија

Пета серија, број 26 (4/2022)
Први број прве серије
објављен 1899. године
Излази четири пута годишње

Издавач:
Православна епархија нишка
Адреса: Епархија нишка,
Епископска 3, 18000 Ниш
E-mail: glas@eparhija-niska.rs

Уређивачки одбор:
протојереј Дејан Јовановић
јеромонах Игњатије Ђорђевић
јереј Владе Капларевић
јеромонах Николај Јоцић
протођакон Далибор Мидић
др Дарко Крстић, проф.
Лазар Павловић, проф.

Уредник: Ивица Живковић

Лектура: Милена Мишић
Филиповић

Дизајн и компјутерска обрада:
ђакон Милорад Милосављевић

На предњој корици:
Пресвета Богородица Милостива
(1796), иконостас Манастира
Свети Роман, након реставрације
Фото: протођакон Далибор Мидић

На задњој корици:
Крст (1827), иконостас Цркве
Рођења Христовог у Пироту,
након реставрације
Фото: Александар Цвијетиновић

Штампа: „Scero print”, Ниш

Тираж: 1500 примерака

Глас Епархије нишке излази
уз помоћ Управе за сарадњу са
црквама и верским заједницама
Министарства правде Владе
Републике Србије

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије,
Београд

271.222(497.11)-773

ГЛАС Епархије нишке :
гласило Епархије нишке за
хришћанску просвету и культуру/
уредник Ивица Живковић. -
2022, бр. 26 (новембар). -
Ниш : Епархија нишка, 2022-
(Ниш : Сцерио Принт). - 30 cm

ISSN 2560-3469 =
Глас Епархије нишке
(Ниш. 2022)

COBISS.SR-ID 229429004

ГЛАС ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ

УВОДНО СЛОВО

ЗА УТЕХУ У НЕВОЉАМА МНОГИМ 1
Јеромонах Николај

ПРЕОСВЕЂЕНИ Г. АРСЕНИЈЕ, 2
ПЕТ ГОДИНА НА ТРОНУ
ЕПИСКОПА НИШКИХ

БОГОСЛОВЉЕ

Свети Јован Злагоусти 4
ЗБОГ ТЕБЕ И СЛАВЕ ТВОЈЕ
ПРЕЗРЕЛИ СМО НАВИКУ

Протопрезвитер Дору Костаке 5
СВЕТ РАНИХ ХРИШЋАНА

Протојереј Мирослав Јовановић 8
СВЕТА ТАЈНА ЕВХАРИСТИЈЕ

Пол Надим Тарази 10
СВЕТИ АПОСТОЛ ЈОВАН
КАО НОВОЗАВЕТНИ ПИСАЦ

Свети Јефрем Сирин 12
ЈЕДИНОРОДНИ ОД ОЦА И
ЈЕДИНОРОДНИ ОД МАТЕРЕ

Др Илија Марчетић 13
„ОН ИСТИ, РОЂЕН ОД
МАРИЈЕ ДЈЕВЕ ПО ЧОВЕШТВУ”

ДУХОВНЕ ПОУКЕ

ДА ТИ ЈЕ БОГ БОГАТСТВО, И МОЛИТВА 15
*Разговор са јеромонахом Василијем,
сабрајом Манастира Пресвете
Богородице у Височкој Ржани*

Старац Амфилохије Патмоски 18
ЧЕТИРИ ТАЧКЕ ТВОГ
ДУХОВНОГ КОМПАСА

ЦРКВА И САВРЕМЕНИ СВЕТ

Никола Стојиљковић 19
МЛАДИ ЉУДИ ИЗМЕЂУ
СВЕТА И ЈЕВАНЂЕЉА

Др Милош Крстић 21
ЛЕКАРСКИ ПОЗИВ
У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ

Презвитер Александар Срњић 23
ПОЛИТИЧКА КОРЕКТНОСТ
И ХРИШЋАНСКА ЕТИКА

Клајв Стејплс Луис 25
ПРИРОДЊАК И НАТПРИРОДЊАК

ХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ

Протођакон Далибор Мидић 27
АУТОМАТСКО РАШЧИТАВАЊЕ
СТАРИХ РУКОПИСА И КЊИГА

ЗА СХВАТАЊЕ БОГА 28
ПОТРЕБАН ЈЕ ВИШИ УМ
*Животна њрича
јиројереја Драгољуба Савића*

ИЗ ПРОШЛОСТИ

32 ЈЕВАНЂЕЉЕ ТОМЕ ИСИДОРОВИЋА
КРУШЕВЛИЈЕ

33 Јулијана Марковић
ЗАБОРАВЉЕНИ ИКОНОСТАС
МАНАСТИРА СВЕТИ РОМАН

36 Бранислав Тикић
СВЕТОЗАР Н. МИЉКОВИЋ:
ПРВА ОФИЦИРСКА ЖРТВА
У РАТОВИМА СРБИЈЕ 1912–1918

38 КРОЗ АРХЕОЛОШКО
НАЛАЗИШТЕ „ЦАРИЧИН ГРАД”
*Сведочанство Драјана Сјасића из
Секицола, чувара локалитета*

КАТИХЕЗА

41 РАДНИ ЛИСТОВИ ЗА ВЕРСКУ НАСТАВУ
У ОСНОВНИМ ШКОЛАМА
Труд нишког катихете Милана Марковића

43 ШКОЛСКИ ЦРКВЕНИ ХОР У СВРЉИГУ

ПРИКАЗИ И ДОГАЂАЈИ

45 НОВА ИЗДАЊА

46 МОЛЕБАН ПРЕСВЕТОЈ БОГОРОДИЦИ
У НИШКОМ САБОРНОМ ХРАМУ

47 Јеромонах Игњатије Ђорђевић
ДА СЕ ЉУБАВ ПРЕНЕСЕ ДАЉЕ

48 АКТИВНОСТИ
ВЕРСКОГ ДОБРОТВОРНОГ
СТАРатељства ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ
„ДОБРИ САМАРЈАНИН”

50 ЗАХВАЛНОСТ КТИТОРИМА
И ЗАДУЖБИНАРИМА ХРАМА
СВ. ВАСИЛИЈА ОСТРОШКОГ У НИШУ

51 135 ГОДИНА НИШКЕ ЦРКВЕНЕ
ПЕВАЧКЕ ДРУЖИНЕ „БРАНКО”

ИЗ СВЕТА КУЛТУРЕ

53 Јеромонах Игњатије Ђорђевић,
јеромонах Николај Јоцић
ПРЕДАЊЕ НОВОГ ИЗРАЗА
(О ИКОНОПИСУ МАРИЈЕ ЋИНЂИЋ)

СЛУЖБЕНИ ДЕО

56 ИЗ ЛЕТОПИСА
ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ

58 СЛУЖЕЊА ЕПИСКОПА
НИШКОГ Г. АРСЕНИЈА

60 Епископ нишки Арсеније
„НЕ ЗНАТЕ ЛИ ДА СТЕ ХРАМ БОЖИЈИ?”
*Беседа изговорена на
светој архијерејској литургији
јриликом малој освештења Храма
Светој Василија Острошкој у Нишу,
16. октобра 2022. године*

ЗА УТЕХУ У НЕВОЉАМА МНОГИМ

ашли смо се у времену у којем више нема времена. Ово је време трчања у месту, саплитања, притискања нечим што душа не може да носи. Тркамо се са собом, са обавезама, са животним темпом... сустигнути и застрашени мрачним предвиђањима.

Уово најновије, наше време, полако заборављамо оног свог дојучерашњег непријатеља, невидљивог и још недефинисаног. Снашла нас је инвазија лоших вести с новог фронта на којем православни страдају. Зато се треба збијати у молитвене

редове – попут оних Богородичиних у Ђунису. Треба и молебне разне чинити, да се изгони страх напоље. Да љубав Христова дође и завлада међу нама и у завађеном свету.

Увек је било – па и сада је – добро сетити се својих давних и ближих духовних предака, одморити се у светлости њихових поука. Нешто из те неисцрпне ризнице просијава и у овом броју *Гласа* нишког.

Тако се, у исто ово време, чуло у Нишу: заживео је Храм Светог Василија Острошког; развија се верско до-бротворно старатељство; песма освештана у царском граду не јењава већ 135 година... Чуло се и широм Епархије нишке: обнављају се стари иконостаси; штампају се опет добре књиге; стижу нови делатници црквене уметности; постоје врсни лекари који часно носе свој лекарски позив; а наша омладина и даље зна колико је озбиљна провалија између света и Јеванђеља. Ове вам вести преносимо за утеху у невољама многим, материнским гласом цркве Божје – што и сама расте у крилу Оне која је Мати Благословенога.

■
Јеромонах
Николај

Господе
помилуј!
Κυrie
ελεησον!
Господи
помилуј!
Doamne,
miluieste!
Lord have
mercy!
Herr,
erbarme dich!
Le Seigneur
a pitié!
Domine, miserere!

1
УВОДНО СЛОВО

**ПРЕОСВЕЋЕНИ
ГОСПОДИН
АРСЕНИЈЕ,
ПЕТ ГОДИНА
НА ТРОНУ
ЕПИСКОПА
НИШКИХ**

У среду,
31. августа
2022. године,
Његово
преосвештенство
Епископ нишки
г. Арсеније
началствовао је
светом
архијерејском
литургијом у
Саборном храму
Силаска
Светога Духа
на апостоле
у Нишу,
евхаристијски
прославивши
пету годишњицу
архијерејске
службе
у Епархији нишкој,
као и осму годину
од хиротоније
у чин епископа.
Том приликом
пригодне беседе
одржали су сâм
Преосвећени
господин
Арсеније и
протојереј
ставрофор
Бранислав
Цинцаревић,
старешина
Саборног храма
у Нишу.

Епископ нишки г. Арсеније

**ДА СЕ ОВДЕ СВИ ЗАЈЕДНО
ЈОШ МНОГО ГОДИНА
МОЛИМО**

Драга браћо и сестре, народе Божји,

во данас се тачно навршава осам година како сам у Саборном храму у Београду примио чин епископа. На моју главу положили су руке Патријарх и чланови Светог архијерејског сабора, најпре да будем викар Његове светости као Епископ топлички. Три године након тога, на предлог Његове светости Патријарха блаженочившег Иринеја, Свети архијерејски сабор је одредио да дођем на ову древну катедру нишких епископа.

Ових пет година прошло је веома брзо, зато што је црквени живот последњих деценија постао веома развијен и динамичан. Епархија нишка једна је од највећих епархија Српске цркве, једна од пространих и захтевних епархија. Просто нема ниједног дана у години да Епископ нема неко послушање, то јест да не мора ићи негде да служи, рукополаже, освећује, врши пријеме и све остало што обавља један епископ. Ја сам Богу благодаран на овом великом дару који ми је Господ дао, дару епископства. Благодаран сам јер ме је Господ благословио да будем на трону нишких епископа, међу којима је много оних који су мученички положили живот за Христа и задобили венац славе на небесима. Ја сам, ето, од Бога био удостојен, иако грешан, да будем њихов наследник на трону и да наставим оно дело који су они давно још у IV веку започели, тачније још од апостолских времена, али нам је име првог нишког епископа познато из IV века. Ево, од тада до данас непрестано и непрекидно Епископ нишки узноси молитве за свој народ, за своју паству на овим просторима. Само кратко ћу подсетити да су на овим просторима деловале и друге епархије које данас не постоје, а које су у саставу Епархије нишке, а то су Архиепископија Јустинијане Прима, Епархија ремезијанска, Епархија топличка и Митрополија нишавска. Дакле, све те епархије некада су постојале на овим просторима, али су због различитих историјских околности престале да постоје и постале саставни део Епархије нишке. Зато је и моја дужност и моја одговорност и пред Богом и пред народом већа, а ја ћу се, као што сам и до сада чинио, трудити да оправдам поверење Његове светости Патријарха, светих отаца нашег Архијерејског сабора, наших отачаствених архијереја – моје сабраће, али исто тако и благоверног народа, који очекује од свог епископа најпре молитвено заступништво, а затим и све остало што подразумева пастирска служба.

Желео бих, пет година након устоличења у трон епископа нишких, да захвалим свим мојим свештеницима, свим монасима, монахињама, свим вероучитељима, на послушности, оданости, вредном и пожртвованом раду, иако смо заједно прошли бројна искушења – а искушења ће и надаље свакако бити. Уједињени у молитви, у љубави, у труду, сва искушења ћемо уз помоћ Божју превазићи. Још једном хвала свима, хвала свем свештенству, монаштву и благоверном народу Епархије нишке на заиста великој љубави, на великом срцу коју су ми пружили овде већ ево пет година, а ја се трудим да на ту вашу љубав свакако одговорим онолико колико могу и колико ми је Бог дао знања и снаге.

Живели сви заједно на многаја љета. Нека да Господ да се овде сви заједно још много година молимо. Бог вас благословио.

Благодаран сам јер ме је Господ благословио да будем на трону нишких епископа, међу којима је много оних који су мученички положили живот за Христа и задобили венац славе на небесима.

Протојереј ставрофор Бранислав Цинцаревић

ОН ЈЕ МАТИЦА ОКО КОЈЕ СЕ СВИ СКУПЉАМО

Ваше Преосвештенство, часни оци,
драга браћо и сестре,

Из Светога писма и Светог предања сазнајемо да је Бог позвао човека из небића у биће, удахнуо му дух животни и оживео ово смртно тело. На тај начин постајемо иконе Божје. Створио нас је по образу и подобију. Не тако давно Господ је из небића у биће привео нашег Епископа, дао га својим родитељима на узрастање, на усавршавање, и он је постао дика и понос својих родитеља. И опет, како каже Свето писмо да смо ми светлост свету и со земљи, тако Господ узвисује све нас у својим службама. Нашем Епископу је дао високу службу и високо достојанство да држи руке високо изнад свих нас, да приноси молитве Богу и да се непрестано моли за своју паству. И опет, не тако давно, наш блаженочивши Патријарх Иринеј предложио је и увео у трон епископа нишких нашег Владика Арсенија да смело и достојанствено буде испред свих нас, да се моли за нас, да нас чува и руководи, да нас сложи и да буде предводник наш. Није то нимало лако у овим временима, али са поносом истичемо ми, свештеници овде присутни, а и ваш глас узвисујемо и говоримо, да нас Епископ заиста води путем мирним и добрим и овај брод руководи ка луци и ка пристаништу.

Владико свети, сетите нас се у молитвама својим, јер сва Ваша славља и сви Ваши јубилеји су и наши јубилеји и наша славља. Један епископ је предстојатељ, он је матица око које се сви скупљамо, место где се сабирамо, онај који као Мојсије подиже очи к небу и призива име Божје за спас своје пастве и свог народа. Благоденствујте нам, Владико свети на многаја и благаја љета. ■

Није то нимало лако у овим временима, али са поносом истичемо ми, свештеници овде присутни, а и ваш глас узвисујемо и говоримо, да нас Епископ заиста води путем мирним и добрим и овај брод руководи ка луци и ка пристаништу.

Из Делâ
Свѣтој Јована
Златоустојој,
том први,
издање
Епархије
нишке 2012.

Одломак
из беседе
„Онима који
код себе држе
настањене
девице”

Свети Јован Златоусти

ЗБОГ ТЕБЕ И СЛАВЕ ТВОЈЕ ПРЕЗРЕЛИ СМО НАВИКУ

Када је Соломон у време оно био захваћен појудом према стварима животним, сматрао је да су велике и дивне, и показивао је трудољубивост многу око њих, подижући блиставе домове и скупљајући неизмерно злато и доводећи одасвуд хорова музичара и најразличитије врсте трпезника и куvara, приређујући жељи душе своје радост од вртова и изобилно задовољство од zgodних тела, пресецајући, тако рећи, себи све путеве ка весељу и забави. А када се мало извукао отуда, и сакупио снагу да као из неког мрачног амбиса погледа ка светлу мудрољубља, оставио је овакву узвишену и небеса достојну изреку, говорећи: *Таишина над таишинама, све је таишина* (Проп. 1. 2).

Како, дакле, да не буде срамно и достојно кажњавања многог показати се много мањим од тога, и не само не бити изнад ствари дозвољених, као Соломон, него и подухватити се оних забрањених, које доносе неизрециво кажњавање? Јер гајити у души неваљали ерос, и гледати жену са појудом, и познати туђу лепоту, и осрамотити себе, а наносити штету слабијима, и трпети многе нападе и Јелина и Јудеја, те саплитати и своје и туђе и приређивати саблазан многу славе Божје, и прихватити се ропскога служења и увлачити се у збрку животних послова, и даровану нам слободу наздрављати ђаволу и мењати је за најтежу тиранију, и бити на подсмех пријатељима и на срамоту непријатељима, и навлачити зао глас на црквену заједницу, и срамотити узвишено достојанство девства и онима који желе да буду раскалашни давати многе поводе за то, и приређивати многе друге, веће од ових, страхоте (јер све које људи трпе због тих ствари није могуће ни сагледати, нити беседом изложити) – ствари су које спадају у строго забрањене и носе са собом неподносиво кажњавање. Тако да, ако ту и има неког малог задовољства, када му супротставимо све те ствари: подсмех, срамоту, презир мноштва, осуду, поруге, клевете, црва оног неуморног, таму крајњу, огањ неугасиви, муку, тескобу, шкргут зуба, окове нераскидиве, и када их као на некој ваги ставимо на тасове и упоредимо, одмакнимо се најзад једном од те најтеже и погубне болести, како бисмо онамо отишли са блиставим венцима и узмогли слободним устима казати Христу: „Због Тебе и славе Твоје презрели смо навику, и савладали задовољство, и душу нашу притисли, и одбацивши сваку склоност и предрасуду, Теби и жудњи к Теби дали смо предност над свим другим стварима”. Ја, наиме, не стављам на ниже место од оних који су се увежбали највећим вежбама човека који је одавно захваћен појудом, и навикнут на неки пријатан и стари обичај, а онда због страха Божјег покида те везе и врати се ка ономе што је Богу угодно. Међу најтежим стварима је одбацивати стару навику, симпатију и љубав, пресећи испреpletене слабости и узлетети ка сферама небеским. И као што је онима мученицима љут труд, тако је овима мука дуготрајна.

„Због Тебе и славе Твоје презрели смо навику, и савладали задовољство, и душу нашу притисли, и одбацивши сваку склоност и предрасуду, Теби и жудњи к Теби дали смо предност над свим другим стварима”.

Протопрезвитер Дору Костаке

СВЕТ РАНИХ ХРИШЋАНА

оком тематског истраживања и писања своје недавно објављене књиге „Човечанство и космос: ранохришћанске представе” (Brill, 2021), био сам задивљен разноликошћу раних хришћанских ставова и приступа природи и универзуму, посебно утемељењем тих ставова на мултидисциплинарном тлу филозофије, науке, тумачења Светог писма, духовности и богословља. Чињеница да је научна култура тог доба (од другог до раног петог века) застарела – нема никаквог значаја. Оно што је важно јесте интерес раних хришћана за разумевање стварности, уједно са чињеницом да су они тај интерес показивали на споју богословља и науке, вере и разума, идеје и живота.

Ранохришћанском погледу на свет својствено је космолошко и еколошко укључивање богословске антропологије. О тој идеји може се расправљати у терминима који резонују са савременим перцепцијама и преокупацијама. Већина извора које сам разматрао у својој књизи подржава гледиште да је човечанство – будући створено по Божјој слици и тиме богословски условљено – повезано

Свет је божански назначен да буде колевка човечанства.

Све ствари су корисне за нас људе.

Све компоненте универзума срачунате су на нашу корист. Ово сазнање изазива чуђење космолога који уче о „енигми Златокоса” и „фином подешавању стварности” исто колико и раних хришћана који су проицали у теме о поретку света.

са животом, земљом и космосом у целини. Та веза има дубоке импликације. Свет је божански назначен да буде колевка човечанства. Све ствари су корисне за нас људе. Све компоненте универзума срачунате су на нашу корист. Ово сазнање изазива чуђење космолога који уче о „енигми Златокоса” и „фином подешавању стварности” исто колико и раних хришћана који су проицали у теме о поретку света.

Из другог угла, све се своди на то да кажемо да људска природа – као микрокосмос који у себи сажима сву стварност – намеће антропичка ограничења универзуму. Космос и Земљина екосфера су такви какви јесу јер ми овде живимо. Свет није непријатељско место, упркос својим насилним потресима и катастрофама које непрестано доживљава. Пошто смо још увек овде, незгоде које се дешавају омогућавају наше постојање. Под Божјим провиђењем и унутар уређеног универзума, сви догађаји имају тенденцију да се одвијају добро. У великој шеми ствари, дакле, сва бића су ту за добро других бића и сва обезбеђују људску егзистенцију. Да би схватили ову ситуацију, људи морају да открију мелодичну рационалност која пролази кроз све нивое стварности, укључујући подручја турбуленције и дисхармоније. На крају крајева, људи су центар мишљења у којем се обрађују космички поредак и смисао.

Управо у том контексту рани хришћани размишљали су о еколошкој и космичкој одговорности човечанства. Усаглашени са мудрошћу Творца и човечанства и универзума, свесни свог места у поретку ствари, људи треба да живе у складу са тим. То јест, они треба да усвоје аскетски начин живота и умерено коришћење света.

Дору Костаке је румунски православни протопрезвитер, професор патристичких студија на Коптском православном богословском факултету у Сиднеју, оснивач и директор Аустралијског института за православне хришћанске студије.

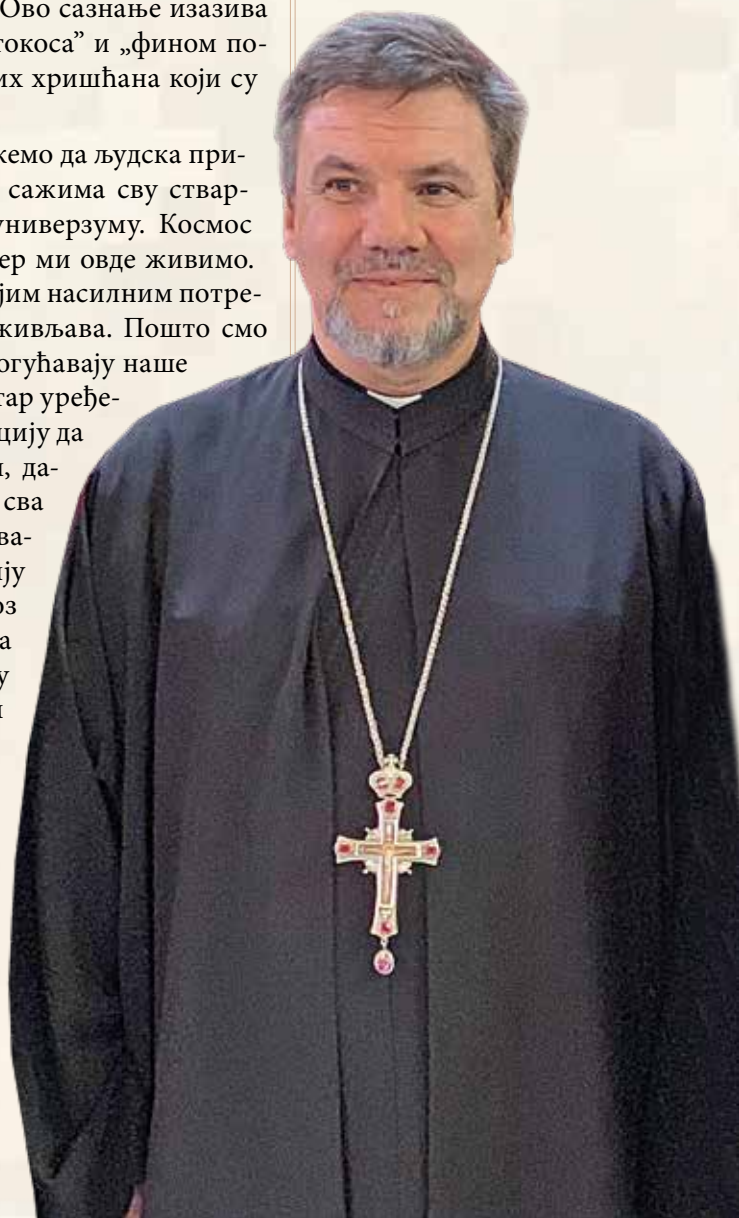
Извор:
Doru Costache,
„The World of Early Christians: Lessons for Today”, International Society for Science & Religion, June 2022
Blog Post

Са енглеског превео:
И. Ж.

Фото: scd.edu.au

БОГОСЛОВЉЕ | 5

Универзум је алтернативни литургијски скуп који одзвања ритмовима молитвеног сабрања. Космички склад удвостручује славословље верника.

Само понизношћу и подвижништвом они се од експлоататора мењају у нежне управитеље. Аскеза их, даље, изнутра преображава. А како позитивна енергија преображених личности одјекује надалеко и нашироко, овај начин живота не захтева *modus operandi* сличан савременој заштити животне средине. Њихова укљученост сама по себи чини неку врсту мистичног деловања које доприноси космичком благостању. Али то мистично деловање не искључује одговарајућу активност на заштити животне средине; напротив, два аспекта се допуњују. Познато је да су хришћански светитељи, као дубоко преображени људи, саосећајни према природном свету и свим његовим становницима, људским и другим, свесним, разумним, независно од памети или чула. Оно што је важно јесте да су – без обзира на број оних који достижу светост – солидарност човечанства са природним светом и допринос космичком благостању саставни део ранохришћанског погледа на свет. Овакав став остаје инспирација за јазове у историји, посебно у временима која су, као што је то наше доба, кобна за планетарну екосферу. Још једна посебност ранохришћанског погледа на свет је интердисциплинарни приступ. Извори које анализирам у књизи исказују једно сложено мишљење које се своди на уски референтни оквир, рецимо, научног богословља. Истина, сви се придржавају (готово) истог учења о стварању. Али њихово виђење уређеног универзума као богословски значајног и пријатног места ослања се на вишеструке дисциплинарне перспективе. Као такво, оно представља увек изнова прерађиван поглед на свет.

Дела која анализирам описују стварност онако како је то урадила научна култура касне антике и она је тумаче богословски, са становишта вере засноване на Светом писму. У њима је приказан универзум основних елемената и природних енергија, кретања, промене и сложеног поретка, који такође – будући да је непрекидно прожет божанским енергијама – еволуира у оквиру параметара Божје мудрости. Али постоји још нешто у вези са интердисциплинарним приступом овим изворима. На пример, они разматрају стварност кроз сочиво хришћанског искуства.

Сходно томе, универзум је алтернативни литургијски скуп који одзвања ритмовима молитвеног сабрања. Космички склад удвостручује славословље верника. Заузврат, певачки хорови цркве кореспондирају с гласовима елемената. Међусобна љубав верника одражава космичку солидарност свих створених бића. Из педагошког угла, универзум представља праву школу у којој људи уче о творцу, о себи и о значењу свега што постоји. На исти начин, свет и његови нељудски житељи инспиришу етичко понашање. Иза тог педагошког погледа на свет стоји херменеутички приступ. Кроз ово интерпретативно сочиво, научно описан, изме-

Заузврат, певачки хорови цркве кореспондирају с гласовима елемената. Међусобна љубав верника одражава космичку солидарност свих створених бића.

Њихово искуство је сушта супротност осећају очаја, изолованости и бесмисла који осећају савремени људи, посебно у урбаним срединама, не могући да се ослободе својих ужурбаних распореда како би видели речиту лепоту космичког поретка.

Способност раних хришћана за чуђење довела их је до огромног искуства космичког заједништва, смисла и сврсисходности.

рен и анализирани космос постаје предмет духовног тумачења. Да би схватио њену поруку, упоредо са обуком и учењем вештина, способан тумач ради на сопственом прочишћењу и тражи заједништво са Богом који говори кроз хармонију универзума. Простирући се кроз низ перспектива, од природних наука преко библијске мудрости до теоријских увида, ранохришћански поглед на свет нуди решење које је супериорно у односу на мишљење раширено у наше доба да су научна и теолошка перспектива неспојиве. Он такође открива важан задатак савремених хришћана, наиме, да пренесу достигнућа прошлих генерација прерадом учења о стварању у оквиру данашње научне културе.

Последњи аспект који желим да истакнем је ранохришћански Посећај космичког чуда. Извори о којима говорим у књизи показују дубоко поштовање према Божјој мудрости оличеној у створеном универзуму. Иако сâм универзум није у фокусу њиховог поштовања, ови извори га ипак приказују као богословски смисленог и достојног уважавања и страхопоштовања. Овде нема места квантитативним проценама, економској калкулацији и антропоцентричним разматрањима. Исто важи за упрошћене богословске дефиниције космичке тајне, које је своде на стварање ни из чега. Стално понављам: небитно је то што су увиди ових извора о природним појавама застарели. Њихов теоријски и квалитативни приступ не зависи од древних наука, или било које друге научне културе која се тога тиче. То је зато што ови извори не описују само стварност. Они се диве складу и лепоти ствари, прикладности и корисности природних процеса, смислености и сврсисходности универзума.

Свет који они приказују хармоничан је и музикалан, пун знакова и порука. Њихов свет је место добродошлице где људи налазе уточиште и уживање, мудрост и богаћење. Способност раних хришћана за чуђење довела их је до огромног искуства космичког заједништва, смисла и сврсисходности. Њихово искуство је сушта супротност осећају очаја, изолованости и бесмисла који осећају савремени људи, посебно у урбаним срединама, не могући да се

ослободе својих ужурбаних распореда како би видели речиту лепоту космичког поретка. Повратак природном созерцању и ранохришћанском осећају чуда могао би да побољша њихову ситуацију — посебно у садашње време, када притисци пандемије додатно појачавају осећај бесмисла који толико људи доживљава.

Много је ширине и инклузивности у овој потцењеној перцепцији стварности. Она представља дивну конвергенцију различитих гледишта, отпорну на ускогрудост и хистерију данашњих културних сукоба. Надам се да ће ова другачија слика ранохришћанског погледа на свет инспирисати и друге – у њиховом истраживању и начину живота – колико и мене. ■

Протојереј Мирослав Јовановић

СВЕТА ТАЈНА ЕВХАРИСТИЈЕ

вету тајну Евхаристије установио је сам Господ на Тајној вечери, узевши хлеб у своје пречисте и непорочне руке, када заблагодаривши, осветивши, преломивши, даде својим светим ученицима и апостолима, рекавши: „Узмите, једите, ово је Тело моје које се за вас ломи на отпуштење грехова”. А тако исто и чашу по вечери, говорећи: „Пијте из ње сви, ово је Крв моја Новог завета, која се за вас и за многе излива на отпуштење грехова”.

Тајном крштења човек улази у царство благодати Христове као освећен и обновљен за нови живот у Христу.

У тајни миропомазања он добија благодат за напредовање у духовном животу.

А у тајни Евхаристије он се причешћује спасоносном храном и пићем, пречистим Телом и Крвљу Господа, сједињујући се тако са извором самога живота.

Аутор је парох, оснивач и руководилац Библијске школе у Лесковцу.

Евхаристија у преводу са грчког значи благодарење и она је неодвојиви део литургије. На неопходност да се сваки хришћанин причешћује указао нам је сам Господ: „Заиста, заиста вам кажем: ако не једете Тело Сина човечјег и не пијете Крви његове, немате живота у себи”. А заповешћу „ово чините у мој спомен” показао је да се овај позив не односи само на апостоле који су били на вечери, већ на хришћане свих времена и народа.

Тајном крштења човек улази у Царство благодати Христове као освећен и обновљен за нови живот у Христу. У тајни миропомазања он добија благодат за напредовање у духовном животу. А у тајни Евхаристије он се причешћује спасоносном храном и пићем, пречистим Телом и Крвљу Господа, сједињујући се тако са извором самога живота. Дакле, читаво човеково биће ступа са Богом у највиши и најсуштинскији савез. Кроз свету Евхаристију, тј. причешће, сједињујемо се не само са Христом, већ и међусобно са осталим члановима благодатне заједнице, тј. цркве.

Од самог почетка црква је причешће свих верних доживљавала као остварење Спаситељевих речи: „Да једете и пијете за мојом трпезом у Царству моме”. Стога је Евхаристија трпеза, а њено остварење је опште причешћивање. Нажалост, током времена Евхаристија је сведена на индивидуални ниво. Савремени верујући човек не види неопходност приступања причешћу на свакој литургији. Он из катихизиса зна „да црква материнским гласом заветује онима који ревнују у побожности да се исповедају пред духовним оцем и да се причешћују телом и крвљу Христовом четири пута годишње, или сваки месец, но свима неизоставно једном у години”.

Узајамна повезаност служења предстојатеља и народа и њихово саслуживање изражава се у дијалогској структури свих евхаристијских молитава без разлике. Сваку молитву сабрање запечаћује речју „Амин”, једном од кључних речи хришћанског богослужења, која предстојатеља и Божји народ који он возглављује повезује у

једну целину. Свака од молитава изузев оне која се чита за време Херувимске песме, коју предстојатељ чита за себе, приноси се у наше име, односно у име заједнице. Сви саставни делови ехаристијског чина почињу узајамним давање мира: „Мир свима – и духу твоме”. Све молитве садрже *нашу* хвалу, *наше* благодарење, *наше* причешћивање, и њихов циљ је „сједињење једних са другима у заједницу једнога Духа”. Речено утолико више заслужује пажњу што се византијски обред литургије систематски развијао у правцу све већег раздвајања световњака од свештенства, оних који се „моле” и оних који „служе”. Византијска литургијска побожност све више је потпадала под утицај мистеријског схватања богослужења, заснованог на супротстављању „посвећених” и „непосвећених”.

Данас многи хришћани сматрају да је пре приступања светом причешћу потребно испунити одређене услове: исповедати се пре сваког причешћа, пре исповести и причешћа поштовати пост, присуствовати богослужењима и практиковати домаћу молитву. Они који овако размишљају не узимају у обзир чињеницу да причешће није дар Божји онима који посте одређени број дана. Овакво схватање веома је уско и, по речима Николаја Афанасјева, ако су се игде разишли почетак и крај литургијског живота, онда су се разишли управо око тога. Евхаристијски живот не значи посећивање богослужења на начин на који посећујемо и пратимо неке друге манифестације. Нажалост, он се данас на то свео, при чему му је још придодата димензија религиозности. Међутим, истински узети учешћа у животу цркве значи причешћивати се, тј. везати на тај начин свој идентитет за Христову личност.

Уобичајено објашњење постепеног ишчезавања причешћа као учешћа у остварењу цркве састоји се у позивању на недостојност огромне већине хришћана

да често приступају Чаши, што изискује да се пред њих постављају посебни захтеви и гаранције. Лаици живе у свету, у сталном контакту са његовом нечистотом, неправдом, греховношћу, лажи, те им је наводно неопходно нарочито очишћење, нарочита припрема, нарочит напор у покајању. Овакво размишљање заиста полази од свести о греховности, од наводног поштовања светиње, од страха пред личном недостојношћу. Тај страх је у једном или другом виду својствен свакој религији. У средњовековном хришћанству он је прожимао сав живот. Временом улазак у олтар и приближавање светишту постаје забрањено за лаике и њихово присуство на Евхаристији постаје пасивно: Евхаристија се врши ради њих али они у том вршењу не учествују. У почетку је линија која је одвајала свет од цркве обухватала и лаике, међутим она сада као да их искључује, иако су то припадници народа Божјег (лаос), људи који су узети у удео Божји и који су постали Његови.

Упоследње време приметан је евхаристијски препород у Православној цркви, који се огледа у жељи све већег броја лаика да се чешће причешћују. Тај препород се на разним местима и у разним културама одвија на различите начине. У сваком случају, истински препород цркве почиње евхаристијским препородом у пуном смислу те речи.

Данас многи хришћани сматрају да је пре приступања светом причешћу потребно испунити одређене услове: исповедати се пре сваког причешћа, пре исповести и причешћа поштовати пост, присуствовати богослужењима и практиковати домаћу молитву.

... Међутим, истински узети учешћа у животу цркве значи причешћивати се, тј. везати на тај начин свој идентитет за Христову личност.

Илустровано детаљима и сликама Елене Черкасове
www.pravmir.com

Протопрезвитер Пол Надим Тарази

СВЕТИ АПОСТОЛ ЈОВАН КАО НОВОЗАВЕТНИ ПИСАЦ

Хеленистичке цркве које је основао апостол Павле годинама су живе без потребе за било којим „јеванђељем” осим Старог завета и његовог ауторитативног тумачења, које је Павле презентовао како усмено тако и у посланицама. Али тада су и други, који су тврдили да верују у Христа, износили своја тумачења Светог писма и бранили своје тврдње о њиховој богонадахнутости. Са тешкоћом је Павле, док је био жив, успевао да сачува своје црквене заједнице, а када је умро нарочито је настала озбиљна опасност да ће да се окрену „другом јеванђељу” (Гал. 1. 6). У почетку, Павлови најближи ученици су искористили његов ауторитет да напишу нове посланице у његово име, да би на крају један од њих написао, по први пут, причу о Исусу Христу као писано „Јеванђеље”.

Аутор је арапски православни протопрезвитер у Конектикату и Њујорку, пензионисани професор Академије Светог Владимира.

Извор:
Tarazi, P. N.,
The New Testament:
An Introduction –
Volume 3:
Johannine Writings.
Crestwood, New York:
SVS Press 2004.

Наслов редакцијски.

Предео:
Дарко Крстић

Ова нова форма Светог писма је написана у време непосредно пре Јудејског устанка против Рима који је завршио разорењем Јерусалима 70. године. Али и пре овог датума, вође јудаистичких хришћанских цркава са седиштем у Јерусалиму нагињале су прекидању споразума да прихвате хришћане из многобоштва као једнаке чланове Христове цркве (Гал. 2). Марко је, дакле, створио нешто што никада раније није постојало: Павлово јеванђеље о Исусу Христу у наративној форми. У њој је поновио све битне теме Павлових посланица, док је истовремено директно одговорио на њему савремену ситуацију оптерећену опасношћу за цркве из многобоштва да постану одбачене од стране јудаистичких хришћанских цркава, или у најбољем случају да постану „аутсајдери” у њиховим елитистичким очима. Сврха Марковог јеванђеља је била позив вођама јудаистичких хришћанских цркава – нарочито Петру – да у потпуности прихвате хришћане из многобоштва као равноправну браћу.

Марков позив „стубовима” палестинског јудаистичког хришћанства је пропао и пре разрушења Јерусалима, а после њега више није било кохезивне владајуће структуре међу палестинским јудеохришћанима која би могла да их води ка прихватању своје браће – хришћана из многобоштва. У таквој ситуацији, међу Павловим ученицима је још увек тињала нада да би позив могао да буде упућен обичним Јудејцима. Ту се појављује Лука који се надовезује на Марково јеванђеље и који у свом двотомном делу покушава да направи разлику између обичног јеврејског народа и његових вођа, наглашавајући доброту и пријемчивост за Христову науку код Јевреја и злосту њихових вођа. Лука истовремено покушава да цркви обезбеди позитиван третман код римских власти. Али овај приступ постаје све проблематичнији јер црква расте и долази под лупу сумњичавог ока Римске империје. Лука је покушао хришћанима да осигура „миран и спокојан живот” под римским скутом и да створи друштвене услове за безбедно ширење јеванђеља Христовог показујући да хришћанство није претња Риму и да треба да буде препознато као законита религија у њему.

Двадесетак година после пада Јерусалима постало је јасно да ни Марко ни Лука нису успели да придобију Јевреје. Још горе, пропао је и Лукин покушај да обезбеди толеранцију Рима према хришћанима, јер је управо тада почео нови талас прогона хришћана. Цркве основане од апостола Павла нашле су се напуштене од своје јудеохришћанске браће, нападнуте од стране римске власти и као такве у озбиљној опасности од нестанка. Управо је ова криза инспирисала настанак јовановске литературе.

Усред гоњења под Домицијаном, Откровење Јованово почело је да циркулише као подстрек верницима да остану верни Јеванђељу и да не издају веру чак ни по цену живота. Уверавало је читаоце да и поред свега Бог има контролу над људском историјом, иако су га напустили многи који су били верници и прошли су добро, док су они који су му остали верни страшно пострадали.

Откровењу је следило Јеванђеље по Јовану, које је ревидирало Маркове и Лукине приче у светлу новог стања ствари. Напустило је покушај позива Јеврејима да прихвате Христа, уместо тога одлучујући да призна њихово масивно одступање од вере – као уосталом и многобројних хришћана из многобоштва за време гоњења – као свршену чињеницу коју треба објаснити.

Намера да се пренесе ова порука је узрок негативне слике о Јудејцима како у Откровењу тако и у Јеванђељу по Јовану, што је условило да многи научници оптуже јеванђелисту Јована за антисемитизам. Оваква оцена означава базично неразумевање. Став јеванђелисте Јована није критика Јудејаца *per se* већ као одступника од праве вере. Свугде где то идентични контекст дозвољава, Јован упућује истоветне критике и на рачун хришћана из многобоштва који су одбацили веру; у 1 Јн назива отпале хришћане „антихристима” који „изиђоше од нас” (2. 18–19). Поред тога, бити истински „Јудејац” је позитивна ствар: у Откровењу су као зли оцењени они који кажу да су Јудејци, а то нису (2. 9; види 3. 9). Ово стога што је једини прави Јудејац, Израил Божји (Гал. 6. 16) по Павлу, уствари јудеохришћанин – и следствено томе сваки верник који прихвата Павлово јеванђеље о Христу Исусу – јер је статус синова Аврамових заснован на прихватању Божјих обећања испуњених у Христу, а не на биолошком наслеђу.

Јованов фокус на Христу као на Речи Божјој такође га је водио у правцу једнаког наглашавања улоге Светога Духа као носиоца Речи Божје. То му је омогућило да успешно одговори на горући проблем њему савремених цркава основаних од стране апостола Павла: на кризу вођства у тим црквама. Прва таква криза је настала са Павловом смрћу, и Павлови ученици су попунили то место. Међутим, и они су помрли и у последњој деценији првог века хришћанске цркве су почеле да схватају да Царство Божје можда неће доћи пре него што премине последњи универзално признати црквени ауторитет лично повезан са апостолом Павлом. Како ће се онда црква и даље борити против лажних учења? Сам апостол Павле је указао на „Утешитеља” који ће решити ове бриге. Наглашавајући важност Духа Светога као локус Божјег ауторитета, ослободио је своје црквене заједнице зависности од јудеохришћанских вођа у Јерусалиму. На сличан начин, Свети Дух је у Лукином Јеванђељу и Делима Апостолским ослободио цркву зависности од било које земаљске власти или хијерархије након што је Јерусалим био сравњен са земљом. Јован само наставља тим путем и доводи га до крајњих последица: чак ни нестанак оних ауторитета који су били директно повезани са апостолом Павлом неће наудити цркви Божјој. Штавише, још је боље за цркву да посебно поштовани појединци ступе са историјске сцене јер ће тада црква јасно да види да је њен вођа Дух Свети, а не било који људски појединац. Оно што је битно за цркву нису појединци који долазе и пролазе, већ сама Реч Божја и њен носилац Дух Свети, који остају поуздани и стални водичи неограничени простором, временом или смрћу.

...јер ће тада црква јасно да види да је њен вођа Дух Свети, а не било који људски појединац. Оно што је битно за цркву нису појединци који долазе и пролазе, већ сама Реч Божја и њен носилац Дух Свети, који остају поуздани и стални водичи неограничени простором, временом или смрћу.

Оно што је битно за цркву нису појединци који долазе и пролазе, већ сама Реч Божја и њен носилац Дух Свети, који остају поуздани и стални водичи неограничени простором, временом или смрћу. ■

О Г А
І С
О В Е О
Л О Г О С

Православна
црква
Преподобног
Јефрема Сирина
слави 28. јануара /
10. фебруара

СТЫН
ЕФРЕМЪ
СВУРНИ

Свети Јефрем Сирин

ЈЕДИНОРОДНИ ОД ОЦА И ЈЕДИНОРОДНИ ОД МАТЕРЕ

Ако је Логос узео само спољашњи облик човека, каква је онда потреба да узме људску природу? Ако је дошао и појавио се у свету као идеја, каква је онда била потреба да посредује жена? Ако је сишао са неба улазећи (кроз утробу Дјеве) као да је прошао кроз цев, зашто је требало да дође пуноћа времена и зачеће? Зашто се сместио у утробу Дјеве Он, који би требало да иде даље од људске природе? Зашто се Он, који се родио тако да је сишао са неба и сместио се у утробу Дјеве, није појавио одмах са неба на земљи? Зашто Он, који није ушао у људску природу одмах од ваздуха, није био признат од људи? Ако је имао савршенство божанског домостроја (без посредовања жене), шта би Он узео од људске природе Дјеве? Бог није ни сувишан, нити обмањује људе. Нарочито би Марија била непотребна да је Христос дошао људима у привидном облику. Али и Бог би преварио људе када би показао привидно рођење у пећини.

Нам и други доказ за његово истинско постојање (као Богочовека): његово узрастање до пунолетства. Јер ако је Логос имао привидан облик, не би био обучен у хаљину. Покажите ми хаљину која расте. Ако је Христос дошао у свет у привидном облику, покажите ми одежду која са проласком времена расте, и бива сјајна и не стари.

Ај, који је од Бога, Бог Слово, од Оца јединородни Син, једносушни Оцу, Истинити од Истинитог, предвечно Слово, рођен од Оца без матери пре свих векова неизречено – Овај исти у свршетак дана рађа се од кћери човечје, од Марије Дјеве без оца, рађа се Бог оваплоћени, поневши на себи од ње позајмљену плот, поставши човеком који није био, и пребивајући Богом који је био, да би спасао свет. И Он јесте Христос, Син Божји, јединородни од Оца и јединородни од Матере. ■

Извор:
Святой Ефремъ Сиринъ,
Творенія, II, Москва 1993.

Прево:
Драгиша Бојовић

Илија Марчетић

„ОН ИСТИ, РОЂЕН ОД МАРИЈЕ ДЈЕВЕ ПО ЧОВЕШТВУ”

Семантика богословских израза
у христологији Светог Кирила
Александријског

Црква се почетком V века нашла у опасности од ширења још једног кривоверног учења, овога пута јеретика Несторија. Проблем је био појачан тиме што је заговорник нове јереси био архиепископ царскога града Константинопоља. Несторије је оспоравао црквени православни израз *Богородица*, који је већ био прихваћен у целом хришћанском свету – на шта је свака од великих помесних цркава пентархије реаговала на

свој начин, како је најбоље умела. Народ Божји у Константинопољу такође је реаговао веома јасно и смело против виновника новог кривоверја. Било је потребно да Црква писмено изложи своје учење да је Света Дјева Марија заиста родила Бога Сина – другу Личност у заједници Свете Тројице, што је и учињено на Трећем васељенском сабору у Ефесу 431. године.

Народ Божји у Константинопољу такође је реаговао веома јасно и смело против виновника новог кривоверја.

Било је потребно да Црква писмено изложи своје учење да је Света Дјева Марија заиста родила Бога Сина – другу Личност у заједници Свете Тројице.

Било би веома погрешно тврдити да су Антиохијци симпатисали несторијанство; неспоразум између њих и Александријаца на челу са Кирилом био је у томе што је њихов сабор одржан одвојено због, за њих, прераног почетка рада Васељенског сабора у Ефесу 431. године. У сваком случају, несторијански спор имао је директне везе са развојем различитих христолошких приступа у александријској и антиохијској богословској школи. Томос *сједињења* из 433. године донео је мир Цркви, јер је у њему показано православно христолошко вероисповедање светог Кирила Александријског, као и православна вера Јована Антиохијског изречена на начин антиохијске богословске школе. Може се рећи да је овај томос представљао веру Александријске и Римске цркве исказану речником антиохијске школе, али на православан начин, чувајући целовитост једне личности реално очовеченог Бога Логоса.

Кирило је прихватио да је Христос једносуштан према људској природи нама, а по божанској природи једносуштан Богу Оцу. Зато је веома

Аутор је доктор богословских наука, наставник верске наставе у ОШ „Јастребачки партизани” у Мерошини

13

БОГОСЛОВЉЕ

СТЫ
КНРНЛЪ
АЛЪКАДЪ

Свети Кирило је овде јасно указао на реално рођење Бога Логоса од Дјеве и оправданост назива Богородица који заправо исказује сву суштину хришћанске вере, то јест веру у рођење Бога Спаситеља света.

важно указати на значај христологије, богословског језика и његове семантике у богословљу Светог Кирила Александријског. Први део његовог архијерејског деловања био је утемељен на бризи о Цркви као заједници, а други део Кирилове делатности обележио је изузетан богословски полет у списатељско-пастирском погледу, нарочито против Несторијеве јереси. Зато се може сматрати да основни нит теологије Светог Кирила чини управо христологија. Кирило је написао своје три познате посланице Несторију у заштиту православне христологије и одбранио употребу термина *Богородица* у црквеној заједници. Писао је и Келестину Римском, Јовану Антиохијском и Јувеналију Јерусалимском. Након осуде Несторијевог јеретичког учења на Трећем васељенском сабору у Ефесу 431. године, веома је значајно усаглашавање Светог Кирила по питањима христолошке вере са вером источних епископа, јер оно је уистину изнедрило православно исповедање вере о тајни сједињења двеју природа у једној личности Богочовека Христа, што је значило и да је Света Дјева Марија заиста Мајка Божја, Богородица.

Свети Кирило је, заправо, један изузетан представник халкидонског богословља пре самог Халкидонског сабора, јер је управо то богословље истакнуто у поменутом Томосу сједињења. Иако се показало да је тај споразум био веома нестабилан и да је Цркви касније било потребно да пронађе још бољи начин за изражавање вере у јединственост и посебност једног субјекта у Христу као носиоца двеју природа, ипак он представља добар основ за будуће разумевање Халкидонског богословског учења. У свом изложењу вере насталом на основу писма Јована Антиохијског, Свети Кирило износи следећу формулацију:

Исјоведамо, дакле, Госјода нашеј Исуса Христја, Сина Божјеј јединородној, као савршеној Боја и савршеној човека са разумном душом и шелом, који је љре свих векова рођен од Оца љо дожансјиву, а у љоследње дане он истји, ради нас и ради нашеја сјасења, рођен од Марије Дјеве љо човешјиву. Који је једносушјан Оцу љо дожансјиву и, он истји, једносушјан нама љо човешјиву, јер се зблио сједињење двеју љприрода. Сјјоја, исјоведамо једноја Христја, једноја Сина, једноја Госјода.

Свети Кирило је овде јасно указао на реално рођење Бога Логоса од Дјеве и оправданост назива *Богородица* који заправо исказује сву суштину хришћанске вере, то јест веру у рођење Бога Спаситеља света.

У овим редовима свог томоса он нарочито скреће пажњу на то да је Онај који је дошао са небеса *личностј Боја Лојоса*, а да је свето тело Христово уистину примљено од Дјеве Марије приликом догађаја боговаплоћења, то јест приликом очовечења Бога Логоса. Следствено томе, и сам халкидонски догмат је потврдио Кирилову христологију, укључујући и његове анатематизме против несторијанства. *Томос сједињења* треба представити као суштински израз Кирилове, слободно се може рећи, халкидонске вере у Богочовека, који је уздигао достојанство човека како би он, човек, почео свој ход према Богочовеку, незалазној лепоти и светлости тихој – Христу Богу оваплоћеном.

Само у том контексту може се говорити и о Кириловој формули „једна природа Бога Логоса оваплоћена”. Он је у тој формули највероватније мислио на „личност”, међутим, та реч на грчком била је веома слична са сиријским недовољно прецизним лексичким термином *parsopa*, који су користили несторијанци. Кирило је употребљавао ову формулу у целини како ју је нашао (или је мислио да је нашао) код Светог Атанасија Великог, који је имао славом ованчани спомен у Васељенској цркви. Свети Келестин Римски је можда показао највише одушевљења према Кириловом трудољубљу за христолошко богословље, што потврђује да је Кирилова и Келестинаова вера – истоветна вера, која сведочи Оваплоћење једне личности Бога Сина, једног од Свете Тројице – Спаситеља човечанства, који је у својој вечној личности прихватио људску природу у потпуности, како би је спасао и обожио.

ДА ТИ ЈЕ БОГ БОГАТСТВО, И МОЛИТВА

Разговор са јеромонахом Василијем,
сабратом Манастира Пресвете Богородице
у Височкој Ржани

Јеромонах Василије рођен је 1936. године у Дојкинцима, под именом Ђорђе Панић. Постао је свештеник 1965. године. Има сина и две кћери. Прва парохија била му је у Црвеној Реци, где је провео око тридесет година. По упокојењу супруге правио је кућу са својим сином у Белој Паланци. У манастир је дошао 2017. године, након што је петнаест година служио парохију у родним Дојкинцима.

Оче Василије, реци ми нам нешто о свом школовању за свештеника.

Ја сам учио код оца Дионисија, који је у оно време био у Височкој Ржани. Написали су ми да сам манастирски ђак. То је била монашка школа. У време када сам био мали било је много народа.

Рукоположио ме је Владика Јован, кога сам познавао јер је и он био из Дојкинаца. Он је ту имао доста родбине, служио је и долазио. Имам његове слике.

Из своје младости упамтио сам упечатљиве личности, попут игумана Корнилија који је долазио код нас. У то време он је као јеромонах ту био главни, имао је слуге па су чували стоку и радили. Није било другог свештеника ту, не сећам се.

После се све, једно по једно, за време рата растурило, одузело. Становништво је овде кренуло да опада када је Тито наредио да људи иду у индустрију, а да сточарство и пољопривреда опадају. Млади су отишли у град и тамо тражили запослење.

Која су Ваша најважнија сећања из живота у свештеничкој служби?

Када сам дошао на парохију у Црвеној Реци то је било комунистичко време. Пре мене ту је свештеник био Арсеније Поповић. Народ се венчавао, крштавао и слично у месној канцеларији. Тек понеко је долазио у цркву, свраћали су за велике празнике и у време поста. Међутим, у Црвеној Реци је било богомољаца. Најпознатији међу њима били су Петар, Војислав и Милисав из црквеног одбора. Били су побожни, постили су и причешћивали се. Богомољци су се облачили у шопске старе ношње, и мушкарци и жене. Они су били ти који су пунили цркву. Народна побожност била је присутна и она је на неки начин сачувала веру. Владика Јован (Илић) каже за свог оца да је он више молитви читао него свештеници. У његовој породици имали су правило да редовно читају Псалтир.

Разговор
водили
јеромонах
Игњатије
Ђорђевић и
протођакон
Далибор
Мидић

15

ДУХОВНЕ ПОУКЕ

Он описује свога оца високог Дојкинчанина, који се моли сваког дана. Као да су обичаји сачувани ван цркве, да би се једном вратили у цркву. Отац Дионисије ми је давао инструкције и када сам стасавао као свештеник, шта да радим, како да се понашам и слично, како да опслужујем парохију. Када сам кренуо на парохију, Дионисије је много учинио за мене. Овај крај га је тако заволео, као свог сина. Са свима се опходио лепо и љубазно, без љутње, без тражења прихода. Људи су се бринули о пољопривреди у његовом манастиру. Вођен његовим поукама одржао сам се у парохији, а захваљујући његовим саветима одржао сам се као човек.

Ја сам као свештеник радио, имао сам и воћњак. Углавном сам од парохије живео. Села је било много, али су она у то време била мала и бедна. Имао сам око осамнаест села, од којих је свако имало по двадесет до тридесет кућа. Парохију сам обилазио мотором, заједно са својим сабра- том. Био је то свештеник Божидар Димитријевић који је био у Белој Паланци, а након тога у Пироту, где је и умро. Купили смо заједно мотор и ишли у Пирот на полагање. Имао сам тај мотор једанаест година, а онда је полиција казнила мог сина када га је возио, вративши се из војске. Тада сам продао мотор и купио кола, којима сам се служио двадесет година. Имао сам и „Шкоду”.

Јесће ли као свештеник шријели њројоне од њада- шње власшии?

Све је било у реду, нисам имао проблема од комуниста. Са свима сам био као са браћом, није ме нико малтретирао нити изазивао. Једино се народ бојао комуниста, па су већином ишли у месну канцеларију да се тамо венчавају и крсте. Долазили су код мене упола мање. У цркви су се крштавала деца тајно. Венчања није било у цркви, можда по једно за двадесет и тридесет година. У цркви су почели да се венчавају, рецимо, после осамдесетих. Матичне књиге смо тражили да нам врате, али их нису вратили.

Главна у парохији била је Црква Свете Петке у селу Шпај. У Црвеној Реци свештеник је направио цркву касније. У то време нису сва села имала своје цркве, сада их већи део има. Живео сам у црквеном дому који је направио прота Јован. Он је градио и цркву. Његову попадију касније су истерали комунисти и довели доктора опште праксе и стоматолога. Он је у Долцу носио литије, а литије су биле забрањене. Онда је дошла полиција и лишила га слободе. Он је имао кобилу коју је свуда водио са собом. Једном приликом је попио доста ракије. Постоји прича и о томе да је отрован, али то је упитно. У поли-

У другачијем друштвеном уређењу, када људе није занимало да буду свештеници, када се људи нису интересовали за то, нису се причешћивали ни исповедали, бити свештеник било је изазовно.

цијској станици су му можда дали нешто што је изазвало последице. Када сам био свештеник, његова породица је долазила у цркву. То су добри људи. Имао је само ћерке, синове не.

У другачијем друштвеном уређењу, када људе није занимало да буду свештеници, када се људи нису интересовали за то, нису се причешћивали ни исповедали, бити свештеник било је изазовно.

Јесу ли ћричали људи из Ваше парохије у Црвеној Реци о сѣрадању свешћеника у Првом свешћском рајшу?

Ишли смо са Владиком Иринејем на освећење тамо где су свештеници побијени, на месту где је отац Драган подигао споменик. То је у Крменици, од Беле Паланке према Пироту. Бугари су их побили. Они су из Црвене Реке поведени тамо да буду убијени. Доведени су у Јанкину пољану и на западној страни су стрељани. Паланчани знају све о томе.

Колико је свешћеника било овде на Сѣрој љланини када сѣе Ви били млади? Колико је парохија љада било, љошћо сада нема ниједне?

Није ни онда било друге. Она се звала Дојкиначка парохија. Био је један отац Михаило, који је долазио је више пута у Дојкинце да замењује игумана нашег Андреја. Он је отишао преко реке, у Манастир Свете Петке у Островици. Онда сам ја почео да овде опслужујем парохију.

Када Вам се ућокојила сућрућа, јесће ли још били акћивни или сѣе већ били у ћензији?

Велика је разлика. Сада је све бледо и нема ни двадесет посто заједничког међу људима. Тада су се обичаји држали, а временом се то изгубило.

Упокојила се када сам био овде (у Дојкинцима) и опслуживао нека села ту. Она се мало психички разболела. Кажем сину да није добро, треба код лекара да иде. Али ја сам ишао код лекара, а она није. Најзад смо позвали нашег лекара, који јој је написао упут за Пирот. Потом ју је син одвео и доктор који ју је прегледао рекао је да она није за хоспитализацију. Тада смо супруга и ја живели у својој кући док сам опслуживао парохију.

Када се упокојила, отишао сам на лекарски преглед да се контролишем, када сам приметио да ми је

срце слабо. Потом сам неко време боравио код сина, али сам убрзо добио могућност да одем у манастир. Нисам могао да останем код сина, јер он живи са својом породицом и то је мало компликовано. У Паланци сам купио нешто одеће и још 2017. године дошао у манастир. Месец дана сам ту био као искушеник, а тада сам се замонашио. Сада сам у чину јеромонаха. Када се свештеник замонаши, он одмах иде у чин јеромонаха. Био сам око педесет година на парохији, а шест година сам овде у манастиру јеромонах.

Каква је разлика између монашкој и свешћеничкој љозива у живоју?

Сада сам више ослобођен. Боље је у монашком позиву, али све зависи од братства. Негде су људи мало горди и слично.

Како дисће ућоредили сѣара времена са садашњим ћренућком? Да ли је било боље време када сѣе Ви били рођени када је било љуно деце или је сада боље време и начин на који се деца васћићавају?

Велика је разлика. Сада је све бледо и нема ни двадесет посто заједничког међу људима. Тада су се обичаји држали, а временом се то изгубило. Видим да се сада народ враћа у цркву, долази и причешћује се. Ипак се види једна добра перспектива.

Много је било пре боље. Није се гледала та материјална страна. Сада гледају да имају једно или ниједно дете. Родитељи су имали времена за љубав и пажњу према мени, много више него што родитељи имају данас. Имали су и они такво васпитање од својих родитеља. Били смо послушна деца, све је било на нивоу. Сада један чује, један не чује. Није као пре, и мислим да је томе допринела безбожност. Йуди не слушају ни брата ни икога, нема љубави и поштовања. Живи свако како хоће. Надаље ће бити нешто на средини, и добро и лоше. Сумњам да ће бити боље. Не знам. Као мало се побољшало, врло мало.

Да ли има шансе да се људи некада враће на село? Да ли ће села оживећи као ћре?

Сумњам да ће се то десити на овим просторима. Изумире народ. Йуди који су у пензији се враћају и обнављају нешто. То можда пет посто, ови који имају куће и имања.

Рециће нам неку љоуку из Вашеј свешћеничкој и духовној искусћва?

Најбоље је када имаш добре мисли, када свима желиш добро и молиш се Богу. Не тражиш славу и богатство, него да ти је Бог богатство и молитва.

Старац Амфилохије Патмоски

ЧЕТИРИ ТАЧКЕ ТВОГ ДУХОВНОГ КОМПАСА

У духовном животу постоје велике радости. Одеш, напустиш овај свет и не размишљаш више ни о чему. Постајеш дете и Бог живи у твом срцу. Наша земља је прекривена ледом материјализма и атеизма и сви смо позвани да је победимо. Тек када се тај лед отопи, наћи ћемо и уживати у оној правој земљи коју су орали апостолски плугови, која је прекривена крвљу мученицима и знојем преподобних. Тек тада ће умно сунце загрејати земљу, из које ће одмах никнути цвеће које цвета и доноси плодове као и раније – у славу Божју. Благодаћу Божјом човек духовно напредује, преображава се, постаје другачији, у њему живи страх. Не плаши се смрти и овај живот, иако му се можда и чини да је добар, доживљава као ропство.

У часу искушења морамо бити стрпљиви и молити се. Искушење је вешт мајстор. Уме да од малих ствари направи велике. Искушење доноси немир, тугу и ствара спољашњу борбу. Оно познаје многе вештине. Доводи човека у сумњу. Због тога имамо много бродолома. Када смо притиснути искушењем, долази Божја милост. Када је човек у искушењу, он препознаје своје слабости, понижен је и привлачи благодат Божју. Не дозволи да те олуја искушења савлада. Не може да те повреди. Допусти својој души да с простотом прими благо дато у светим списима трезвоумних отаца наше цркве и труди се да га чуваш с врлином смирења. Када се учење споји са светим страхом, осетићеш божанску благодат.

Духовну борбу треба запечатити искреном љубављу и смирењем.

Само онај ко носи овакав печат не примећује тешкоће живота, злобу сатане, нити мржњу коју показују његови ђутници. Када наше срце нема

љубави према Христу, онда смо као лађа

без горива, као мотор без уља. О Христу увек треба да мислимо с љубављу. Тада

ће нам срце поскочити од радости.

Воли Христа, буди смирен, моли се и

имај стрпљења. Ово су четири тачке твог духовног компаса. Нека магнетна игла буде

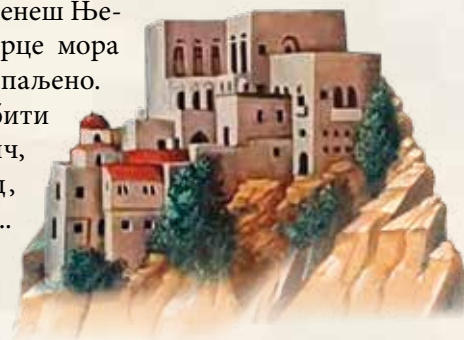
твоје младо хришћанско срце. Ако би неко отворио твоје срце, желео би да у њему нађе само Христа. Молим те да успоставиш овај ред у својим поступцима: колико год можеш, труди се да гајиш љубав према личности Христовој. Требало би да дођеш до тачке у којој сузе потекну сваки пут када поменеш Његово име. Твоје срце мора да буде заиста запаљено.

Тада ће ти он бити

учитељ, водич,

брат, отац,

духовник...

Преузето са сајта Манастира Свети Гаврил Лесновски, под оригиналним насловом: „Духовни савети од современите Старци, Старец Амфилохиј Патмоски: Деца мои, без вас не сакам во Рајот”

Са македонског превео: И. Ж.

Фото: www.i-diakopes.gr

Никола Стојиљковић

МЛАДИ ЉУДИ ИЗМЕЂУ СВЕТА И ЈЕВАНЂЕЉА

У ваки млади човек осећа да може много да учини у свом животу. Млади људи су велики ентузијастички. Не знају где су границе њихових могућности. Често их можемо видети како су самоуверени до тог степена да за њих не постоје границе до којих не могу да стигну и које не могу да досегну. Веома је битно да нагласимо да млади човек одликује искреност, жеља за спознањем истине. Они су отворени за комуникацију, суочени са својим врлинама и манама. Такав млади човек, амбициозан и искрен пред првим животним искушењима као што су нпр. упис на факултет, прво запослење, младалачка љубав, оствареност у друштву, суочава се са својим ограничењима и, нажалост или на срећу, са првим неуспесима у своме животу. Ту долази до првог чуђења. По античким мудрацима то чуђење производи жељу за философијом. У нашем времену, то чуђење, та прва искушења, ти први поразни, не дају ни изблиза такве племените резултате. Ови неуспеси и суочавање са сопственим границама данас се испољавају код младог човека у потресним ситуацијама које се завршавају дизањем руке од живота. Осећај поразни и несигурности код младог човека веома је заступљен. У разговорима са њима упознајете се са њиховим проблемима, оптерећењима, као што су: неспавање, страхови разне врсте, лоши резултати у школи, љубавни проблеми итд.

Идеологија о натчовеку (супермену) влада информативним и културним системом нашег доба. Филмови, музика, мода, ТВ култура, свет бизниса, ствара слику човека младог и успешног који преко ноћи мора да постане такав, максимално успешан. Све што је споро и све што се односи на труд, сопствени труд да се до нечег дође,

све је окарактерисано као труло. Културни обрасци који нам се свакодневно пласирају кроз мас-медије разарају категорије породице и блискости међу људима која је некад била несумњива датост.

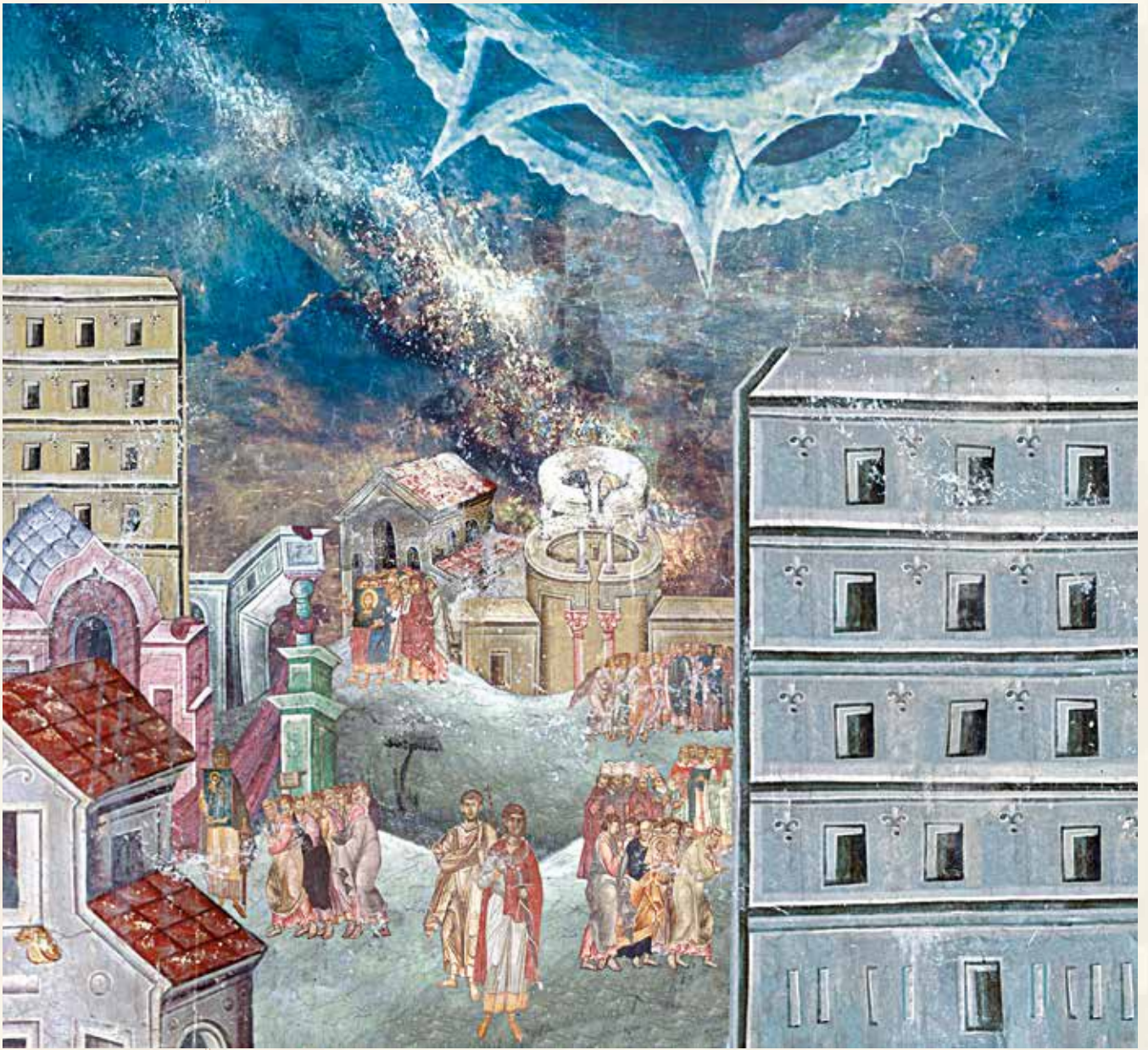
О томе се није расправљало, породица и љубав међу укућанима су се подразумевале. Данас се форсира прототип успешног човека који опстаје као јединка у џунгли других људи који су му конкуренција. То нарушава природни однос између амбиција и оног што је оствариво код младог човека. Наше претке није одликовала супер пословна успешност, нити супер физички изглед, већ та равнотежа, то умеће да се човек, жељан безграничности, некако носи са тим бројним ограничењима у себи.

Јеванђеље Христово око кога се ми окупљамо у црквама, у складу са тим природним, младалачким, животним поривом, стоји распето на тим кључним тачкама. Тежња за савршенством, за небесима, да то буде истинито, без лажи (то тражи млади човек). Млади човек хоће саму истину без компромиса, без „фолтирања“. Управо тим и таквим младим људима је потребно прићи без предрасуда. Јеванђеље има одговор на сваки њихов проблем. Обично је узрок тих њихових проблема несигурност. Младим људима треба омогућити сусрет са јеванђелским позивом, „ако си слаб, немоћан, крени у заједницу са Богом творећи оно што је Божје“. Отварају се нови хоризонти, непознати људској логици, храбрости, и дешава се да људи немоћни и без самопоуздања постају моћни и поуздани, храбри, као у Јеванђељу апостоли. Они су пре тога били плашљиви, испрепадани, при првом хапшењу Господа у Гетсиманији су се разбежали, првих дана по Христовом распећу закључани у горњој соби где их нико не може наћи.

Осећај поразни и несигурности код младог човека веома је заступљен. У разговорима са њима упознајете се са њиховим проблемима, оптерећењима, као што су: неспавање, страхови разне врсте, лоши резултати у школи, љубавни проблеми итд.

Младим људима треба омогућити сусрет са јеванђелским позивом, „ако си слаб, немоћан, крени у заједницу са Богом творећи оно што је Божије”.

Отварају се нови хоризонти, непознати људској логици, храбрости, и дешава се да људи немоћни и без самопоуздања постају моћни и поуздани, храбри, као у Јеванђељу апостоли.

То је тај психолошки моменат, јако снажан, да они иако су били уз Господа, слушали његове проповеди, били убеђени да то јесте Спаситељ, у том моменту страдања, где Господ бива понижен, прорадило је оно људско код апостола. Приче о Месији и Спаситељу наједном су постале апстрактне, а конкретно је било то да је Господ ухапшен и да ће сутра бити убијен као преступник. Они су се људски понашали. И ми бисмо се тако понашали. Били су до те мере преплашени и поколебани у вери да када су стигле прве вести да је гроб празан, и да су Мирносице и Лука и Клеопа виделе Христа васкрслога, апостоли су сумњали у ту вест. Онда у једном тренутку десило се нешто што је те и такве људе учинило неустрашивим проповедницима којима није било тешко ни живот свој да положи за истину да је Христос васкрсао само да би ту истину проповедали. И сви осим Светог Јована Богослова су мученички пострадали. Нешто се десило снажно, оно што каже Св. апостол Павле, „ништа друго не проповедамо осим оног што смо видели, опипали”.

Закључујемо да Господ и те како преображава човека који му прилази, који ставља његове проблеме, врлине пред Господа. Као и апостоле, Господ позива сваког човека на пут страдања, а тај пут страдања, уколико се прелази са Господом, води у живот вечни.

Аутор је професор
верске наставе у
Гимназији у Лесковцу

Др Милош Крстић

ЛЕКАРСКИ ПОЗИВ У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ

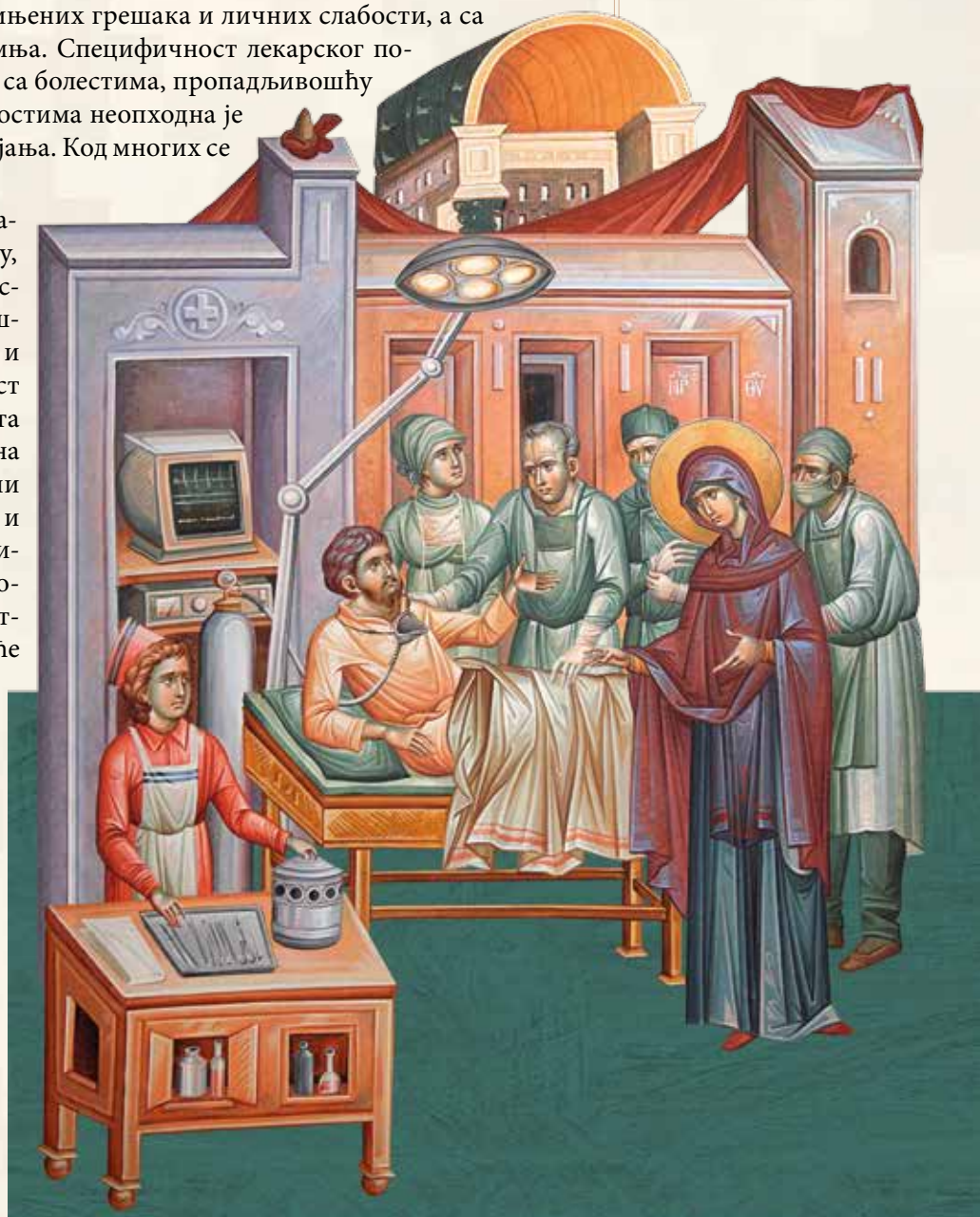

Д а је бављење медицином тешко и мукотрпно, то је добро позната ствар која постаје опште место. Основне студије трају дуже него на другим факултетима, код већине лекара образовање се наставља неком од специјализација, подразумева се стално праћење новина у медицинској науци, која спада у најдинамичније међу наукама. Посао захтева много личних одрицања, ради се ноћу, празницима, под притиском и стресом због одговорности за туђи живот и здравље. Стално недостаје времена, а околности и услови у којима се ради далеко су од идеалних. Због тога је сасвим прикладно уместо о послу говорити о лекарском позиву, јер он захтева целокупну личност током целог живота. Очекивања су често превелика и нереална, без права на превид, пропуст или грешку. Све то изискује посвећеност, пажњу и трпљење у правом хришћанском смислу те речи. Бавећи се својим послом, свако пролази кроз преиспитивање због начињених грешака и личних слабости, а са преиспитивањем долази и сумња. Специфичност лекарског позива је свакодневно сусретање са болестима, пропадљивошћу и смртношћу. У таквим околностима неопходна је запитаност над смислом постојања. Код многих се тада рађа вера.

Н еретко се, упркос ентузијазму и искреном залагању, наилази на неразумевање болесника или родбине, на ниподаштавање уложеног труда, па чак и на осуду. Недовољна уређеност здравственог система допушта паралелну приватну праксу, на коју се многи одлучују, уморни од неадекватно вреднованог и плаћеног рада у лошим условима. Многим је то неопходни додатни извор зараде, али приватна пракса се нажалост све чешће удаљава од позива и претвара у бизнис. Поред свих тешкоћа, бити лекар још увек подразумева добар статус и репутацију у друштву. Међутим, бављење медицином из материјалних или статусних разлога заобилази суштину и најдубљи смисао лекарског позива.

И ако природна наука, медицина у себи има дубоку хуманистичку црту, јер пре свега подразумева пожртвовање и љубав за другог.

Специфичност лекарског позива је свакодневно сусретање са болестима, пропадљивошћу и смртношћу. У таквим околностима неопходна је запитаност над смислом постојања. Код многих се тада рађа вера.

Када бисмо болест прихватили као природни процес, а смрт као саставни део живота, тада би и наш поглед на живот и свет био здравији, а живот квалитетнији и осмишљенији. Духовна подршка је саставни и препоручени аспект лечења који помаже у суочавању са малигном болешћу, али пружа и мир и достојанство онда када је болест неизлечива, а скоро смрт неизбежна.

Помоћи некоме, вратити га у живот, пружа велику сатисфакцију, даје самопоуздање и елан за даљи рад. Са друге стране, то са собом носи и замку сујете и гордости, која је чест пратилац лекара. Остати скроман значи бити близак људима, по узору на Христа, коме ниједан човек није био стран. Кључна вештина у односу са пацијентом је емпатија, емоционално разумевање друге особе и њених осећања. Из ње се рађа поверење, које је неопходно за прихватање и поштовање препорука лекара (комплијанса и адхеренца у медицинској терминологији). Тек из таквог обостраног односа терапија ће постићи пун ефекат ка исцељењу.

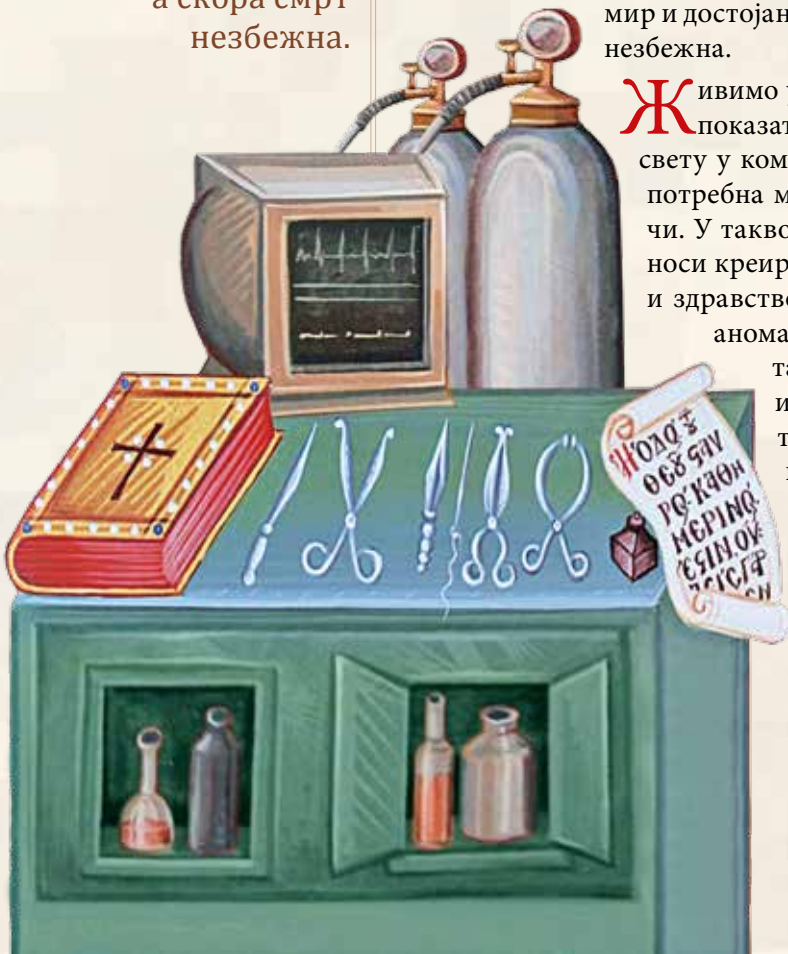
Често се каже да лекар пре свега треба да буде добар човек. Таква тврдња све више добија на значају у савременом добу отуђења између људи. Медицина се непрекидно и бурно развија, њена достигнућа су фасципатна и импресивна. Непрекидно се разграђава, специјализује и парцијализује. Међутим, органски системи, органи, ћелије, гени, посматрају се механицистички, попут делова неке огромне и сложене машине. У свим тим студијама, препорукама, анализама, негде се изгубио човек – његова психофизичка, односно телесна, душевна и духовна целовитост, јединственост и непоновљивост. Није чудно када, имајући то у виду, код многих долази до разочарања и резигнације према званичној медицини, те до све већег интересовања за парамедицинске и надрилекарске праксе и учења.

Болест је за самог болесника често она егзистенцијална криза која наводи на преиспивање себе и свог досадашњег живота. Од карактера, структуре личности, личних уверења зависи како ће се одређена особа носити са својом болешћу. Са друге стране, код неких је извор болести, праве или умишљене, управо егзистенцијална несигурност, стрес, страх, одсуство смисла и наде. Дужност лекара је да одређену болест лечи, али и да пружи наду и утеху, ма колико болест била безнадежна.

Малигне болести тренутно представљају један од највећих изазова за медицину. Дијагноза се углавном доживљава као смртна пресуда, и поред огромних помака и успеха у лечењу. Неолиберализам намеће становиште по коме је живот стално такмичење, у којем места има само за победнике. У том контексту се и болест доживљава као слабост, а болесник као губитник, унапред лишен достојанства. Када бисмо болест прихватили као природни процес, а смрт као саставни део живота, тада би и наш поглед на живот и свет био здравији, а живот квалитетнији и осмишљенији. Духовна подршка је саставни и препоручени аспект лечења који помаже у суочавању са малигном болешћу, али пружа и мир и достојанство онда када је болест неизлечива, а скоро смрт неизбежна.

Живимо у доба када се све мери бројевима, статистичким показатељима, спољашним манифестацијама успеха, у свету у коме нема вредности већ само интереса, коме нису потребна мислећа бића већ уско квалификовани потрошачи. У таквом свету друштвена атмосфера и међуљудски односи креирају се према датим узусима. Подразумева се да је и здравство део друштва, те се и међу лекарима срећу све аномалије и слабости које су присутне код других. У таквом окружењу и околностима бити ентузијаста и алтруиста у свом позиву делује попут донкихотовске борбе са ветрењачама. И Христова људска природа је завапила: „Оче мој, ако не може да ме мимоиђе ова чаша, да је не пијем”. Па ипак је испио и тријумфовао у слави. Без жртве нема ни победе. Ако не верујемо у тријумф добра, у љубав која се жртвује за другог, ако све банализујемо и наплаћујемо сребрњацима сада и овде, зар игде и у било чему може да буде смисла? ■

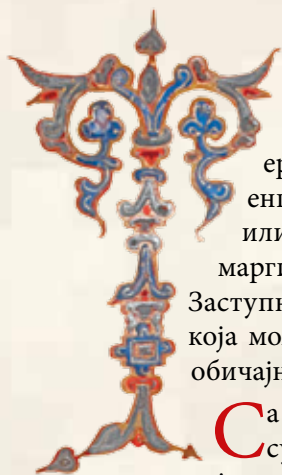
Аутор је специјалиста интернистичке онкологије у Општој болници у Алексинцу

Презвитер Александар Срњић

ПОЛИТИЧКА КОРЕКТНОСТ И ХРИШЋАНСКА ЕТИКА

ермин политичка коректност, према „Речнику америчког наслеђа енглеског језика”, дефинисан је као потреба за избегавањем израза или поступака који могу изгледати као да њима хоће да се изопште, маргинализују или увреде социјално угрожени и дискриминисани. Заступници политичке коректности полазе од става да терминологија која може да увреди политичке сензибилитете (расне, полне, језичке, обичајне и друге) треба да буде елиминисана из јавног живота.

Са аспекта хришћанске етике идеја политичке коректности је у суштини сасвим у реду и није уопште спорна. Међутим, споран је критеријум за одређивање тога шта је политички коректно. Као полазна основа тог критеријума узима се увређеност учесника комуникације. Ту настаје проблем, јер на тај начин појам политичке коректности постаје растељив онолико колико је растељив и нечији сензибилитет, а то често значи: до бизарности. До које мере та бизарност може да оде видели смо када је часопис *Voј* 2018. године морао да упути извињење јавности због тога што је објавио фотографије светлопутог фотомодела са афро-фризуром. Извињење је изнуђено јер су невладине организације за расну дискриминацију оптужиле часопис за преузимање културолошког обрасца, а то се сматра расном дискриминацијом. Гледано кроз ту призму и Шкотска би могла да тражи извињење од Србије због тога што неки чобанин у источној Србији свира гајде поред стада оваца и што он – још горе – тај инструмент сматра својим културолошким наслеђем. Из истог разлога и Србија би од Шкотске могла да тражи исто извињење. Недоказиво је чији је културолошки образац старији, а самим тим и бесмислено базирати увреде на једној таквој недоказивој чињеници. Ипак, та бесмисленост је добила своју реалну примену кроз тако растељиво сагледавање појма политичке коректности. У том случају они који својим поступцима вређају осећања других (чак и без намере у томе) треба да „ходају на прстима” поред оних чију би увређеност својим уобичајеним ходом могли пробудити. У супротном, биће приморани на политичку коректност.

Не тако давно, још пре него што је то постао глобални бренд, у држави СФРЈ питање политичке коректности било је јако важно. Било је битно не увредити сународника по националној или верској основи, и то је важило углавном у једном смеру. Примера ради, било је некоректно певати српске песме, али је некоректно било и тумачити певање песама неких других народа као ширење њиховог национализма. Такође није било умесно помињати ни српске жртве, да не би била повређена осећања деце њихових егзекутора, али још је неумесније било поименице истраживати имена пострадалих. Тако је политичка коректност, пре него што се појавила на глобалном тржишту, поприлично добро била проверена на пацификованим Србима у Југославији, који су још једном, односећи војну победу, у Другом светском рату претрпели идеолошки пораз.

У нацистичкој Немачкој медијима је у време Другог светског рата било забрањено да емитују извештаје са ратишта који нису политички коректни. У идеолошком систему СССР политички некоректним се сматрало све што није у складу са постулатима комунизма у совјетској интерпретацији. Модел је био развијен до те мере да се свако схватање које није у складу са партијским начелима сматрало психолошки ненормалним.

Са аспекта хришћанске етике идеја политичке коректности је у суштини сасвим у реду и није уопште спорна. Међутим, споран је критеријум за одређивање тога шта је политички коректно. Као полазна основа тог критеријума узима се увређеност учесника комуникације. Ту настаје проблем...

Фото: sr.wikipedia.org

Хришћански етос најпре указује на личност као на примарни „субјект” поштовања у људском бићу. У контексту тога биолошка форма, боја коже и национална припадност спадају тек у други или трећи план, и оне као такве не могу бити предмет ни поштовања ни непоштовања.

Аутор је свештенослужитељ у Храму Светог Николе и професор верске наставе у Гимназији у Алексинцу

Због тога је партија методолошки и системски радила на подизању свести и просвећивању неистомишљеника, што се дешавало у свим сегментима друштва.

Совјетска идеологија и систем су у Хладном рату претрпели пораз, али су победници Хладног рата преузели методологију совјетског система и почели да раде на „просвећивању” неистомишљеника и „подизању свести” код њих, не би ли се ови приволели да етичке вредности победника прихвате као део свог идентитета. Тако би се исход Хладног рата могао дефинисати реченицом: поражена је совјетска идеологија, а победила је совјетска методологија! На тај начин су либералне вредности Запада у својој неолибералној трансформацији задобиле тоталитарни идеолошки карактер, који промовише слободе у крајњем индивидуалистичком смислу.

Ако бисмо узели у обзир све раније речено и то свели на једну реченицу, онда је политички некоректно понашање када увредиш индивидуу из „осетљиве групе” на тај начин да се она осећа дискриминисано, али такође и када се сматраш увређеним ако увреда долази од индивидуе која припада „осетљивој групи”, без обзира што крајњи индивидуализам анулира појам о било каквом „припадању. Шта је осетљива група, то дефинише актуелна политика према својим потребама.

Хришћански етос најпре указује на личност као на примарни „субјект” поштовања у људском бићу. У контексту тога биолошка форма, боја коже и национална припадност спадају тек у други или трећи план, и оне као такве не могу бити предмет ни поштовања ни непоштовања. Оне су само биолошка манифестација човековог бића, пре свега дар од Бога једној личности, па самим тим личност тек располаже тим даром и користи га, сврховито или не. Поштујући личност, поштујемо и целог човека у његовој манифестацији. Без обзира да ли је то мушкарац или жена, црнац или белац, Србин или Бугарин, његова основа је личност – и то боголика.

За разлику од индивидуалистичког приступа, хришћанска етика узводи човека до онога што представља његову бит, а то је боголикост – она је заједничка сваком људском бићу. Самим тим питање коректности се не поставља, већ се подразумева. Ипак, база коректности не темељи се на увређености саговорника, већ се гради на темељу познања истине, сходно Христовим речима, „познајте истину и истина ће вас ослободити”. На основу тога, коректно би било оно што не вређа људско достојанство, а некоректно би било свесно држати себе и друге у неистини. ■

Фото:
orthochristian.com
orthodox-jp.com

Клајв Стејплс Луис

ПРИРОДЊАК И НАТПРИРОДЊАК

еки људи верују да осим природе ништа више не постоји. Ја их зовем натуралисти (природњаки). Они други који сматрају да осим природе постоји још нешто више, они су надземаљци (натприродњаки). Прво питање које се јавља је то да ли су, једни и други, у праву.

Пре него крену са дискусијом, обе стране би морале да усагласе дефиниције природног и натприродног – што је практично немогуће. Природњак сматра да ништа осим природе не постоји. Реч природа

по њему има значење „свега”. Неки филозофи сматрају да је природа „све оно што ми осећамо са наших пет чула”. Али и та дефиниција је незадовољавајућа, јер ми не опажамо наше емоције на тај начин – а оне су опет по свој прилици „природан” догађај.

Кренућу са анализом следећих реченица: (1) Да ли су оно његови природни зуби или вештачки?; (2) Пас је у свом природном стању пун бува; (3) Желим да побегнем са обрадивог земљишта и насипа и будем сам с природом; (4) Понашај се природно, зашто си тако извештачен?; (5) Можда није требало да је пољубим, али ми је то деловало природно. Све наведене примере прожима једна заједничка нит. То је оно што се деси само од себе, на чему не мораш да радиш, оно што ћеш добити уколико се не потрудиш да све зауставиш. Природно је све оно што ниче, излази, пристиже, одиграва се само од себе.

У ствари, оно у шта природњаци верују јесте да су све ствари и догађаји потпуно испреплетени и да ништа нема право да претендује на одвојеност од „целокупног процеса”. Отуда они и не верују у слободну вољу, јер би то значило да људи имају моћ самосталне активности, нешто што одступа од ствари које су саставни део серије испреплетених догађаја. Спонтаност, оригиналност или радња сама по себи су привилегија резервисана само за „целокупан процес”, који они називају природом.

Пре него крену са дискусијом, обе стране би морале да усагласе дефиниције природног и натприродног – што је практично немогуће.

Клајв Стејплс Луис (1898–1963), британски писац, академик, књижевни критичар, есејиста, хришћански апологета, био је један од интелектуалних дивова двадесетог века и засигурно најутуцајнији хришћански писац свог доба. Професор средњовековне и ренесансне енглеске књижевности на универзитету у Кембриџу.

У ред његових најистакнутијих и најпопуларнијих достигнућа спадају: *Лейоисис Нарније*, *Алејорија љубави*, *Хришћанство* и др.

Извор: *Miracles, A Preliminary Study. The Complete C.S. Lewis Signature Classics*, New York: The Macmillan Company 1947.

Превела: Драгана Вучковић

Фото: thedekrakenatordaily.com

Натприродњаци се слажу да свакако постоје процеси настали сами од себе, као нека основна чињеница чије би постојање било бесмислено објашњавати – јер је та чињеница сама по себи почетак свих објашњења. Натприродњак сматра да се све ствари деле у две класе. У првој класи наилазимо на једну ствар која је основна и оригинална, која постоји сама за себе, а у другој на ствари које потичу од те једне оригиналне ствари. То значи да је једна основна ствар проузроковала постојање свих осталих ствари.

Прихватањем да Бог постоји и да је створитељ природе, без оклевања прихватимо да чуда морају и могу да постоје. Сâм Бог би могао да буде биће овакве врсте, што се раније сматрало противним његовој способности да чини чуда. Или је можда Он створио природу таквом да се њој не може додати или одузети ништа, нити модификовати на било који начин.

Ако одбаците постојање натприродног, нећете ни узети у обзир чуда. Такође, нећете спознати чуда уколико верујете да природа функционише по својим законима. Ако нисте до сада сазнали да сунце увек излази на истоку, нећете ништа чудно доживети и ако видите да једног јутра оно изађе на западу.

Порицање чуда има две основе. Може се мислити да их Божја личност искључује или да их особине природе искључују. Један начин порицања је следећи. Свакога дана можете наићи на човека (који не мора да буде неверник) који говори о некаквом наводном чуду. Наравно да му не верујете. Ми знамо да је то супротно законима природе. Можда су људи у давна времена могли да поверују у чуда јер нису познавали законе природе. Ми сада знамо да је то научно немогуће.

Под „законом природе” човек подразумева уочавање (посматрање) тока природе. Такав човек верује да само експерименти могу да нам кажу шта се систематски дешава у природи. Ово откриће искључује постојање чуда. Они који верују у чуда не поричу законе природе, већ могућност да закони буду одбачени.

Чудо је по дефиницији одступање. Ако кажемо да нема правила, можда ћемо бити оповргнути искуством које ће посматрањем утврдити постојање правила. Свет је пун људи који говоре да су доживели чуда. Можда су те приче нетачне, а можда су и тачне. Али прво морамо да утврдимо да ли су чуда могућа. И ако јесу, колико су вероватна. Чућете од људи да причају да је Исус син Дјеве Марије, али ми знамо да је тако нешто научно необјашњиво. Опште је познато да је ово чудо немогуће уколико природан след ствари није пореметило „нешто” што стоји мимо природе. Праведни Јосиф је трудноћу своје вернице прихватио као чудо, а самим тим прихватио је и чудо као супротност природним законима. Сва даља сведочења о чудима подучавају нас истим овим следом. Такве приче изазивају страх и чуђење (што и сама реч „чудо” посебно изражава) код посматрача, и узимају се као пример натприродне моћи.

Ако одбаците постојање натприродног, нећете ни узети у обзир чуда. Такође, нећете спознати чуда уколико верујете да природа функционише по својим законима. Ако нисте до сада сазнали да сунце увек излази на истоку, нећете ништа чудно доживети и ако видите да једног јутра оно изађе на западу.

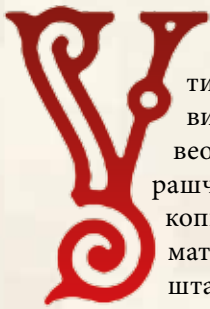
Аргументи до дана данашњег потврђују да су чуда могућа и да нема ничег смешног у претходним причама о чудима које је Бог чинио. То, наравно, не значи да треба да верујемо у све приче о чудима које чујемо. Многе приче о чудима највероватније су нетачне; кад смо већ код неистинитих прича, онда су и приче о природним дешавањима такође нетачне. Лажи, претеривања, неспоразуми и гласине чине више од половине свега што је икада изречено и написано у свету.

Протођакон Далибор Мидић

АУТОМАТСКО РАШЧИТАВАЊЕ СТАРИХ РУКОПИСА И КЊИГА

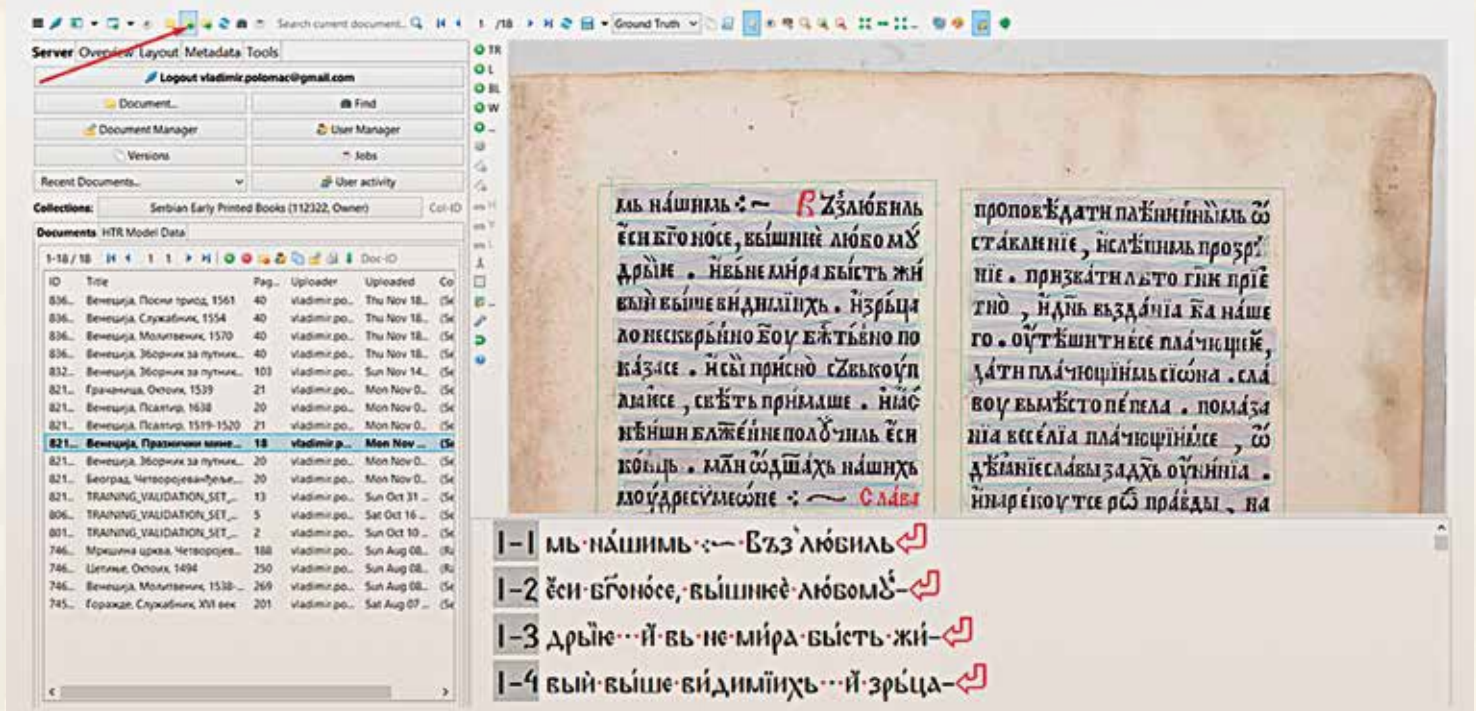

последње три године, међународни тим сачињен од информатичара, лингвиста, архивиста и библиотекара ради на веома озбиљној софтверској плаформи за рашчитавање и претраживање текста рукописа и старих штампаних књига. Аутоматско рашчитавање рукописа и старих штампаних књига засновано је на вештачкој интелигенцији, машинском учењу и напредним неуронским мрежама. Ова платформа, која је добила назив *Транскрибус*, већ има широку

Апликација ће на основу својих алгоритама извршити аутоматску сегментацију и рашчитати текст. Појавиће се текст који се може променити у фонту који је усаглашен са уникод-стандардом.

Апликација функционише по принципу препознавања постојећег модела, или путем тренирања сопственог модела препознавања текста. Доступно је преко осамдесет модела за различите језике. Када су у питању стари ћирилски рукописи, користи се предложак немачког слависте А. Рабуса, који је развио неколико модела за словенске средњовековне рукописе.

Када су у питању српски средњовековни ћирилски рукописи, уз претходно истренирани модел, *Транскрибус* је без проблема рашчитао Дечанску хрисовуљу из 1331, Повељу цара Душана келији Светог Саве у Кареји из 1348, Повељу деспота Ђурђа деспотици Евпраксији из 1404, Повељу госпође Маре Бранковић и синова Дубровнику из 1405. и Повеље деспота Стефана Лазаревића Милешеви и Великој Лаври.

примену у различитим облицима науке и свакодневног живота, а своју корисност у последње три године пренела је и на сферу друштвено-хуманистичког делокруга. За развој ове платформе која би се користила у научне сврхе највише се потрудио Универзитет у Инсбруку (Аустрија). Апликација је веома једноставна за коришћење, а омогућава транскрибовање и препознавање било ког језика и писма.

Да би рукопис био рашчитан, потребно је унети фотографију рукописа на сервер. Апликација прихвата различите формате фотографија, који ће на серверу бити обрађени. Након читавања фотографије на сервер, следи анализа и сегментација фотографије са циљем идентификовања текста.

Ова апликација ће у перспективи значајно смањити обим посла око рашчитавања рукописа, као и време за припрему текста за истраживање. Његов допринос нарочито је значајан у сфери историје, теологије, лингвистике, палеографије и других наука.

У оквиру рада на пројекту „Извори за проучавање српског језика на тлу југоисточне Србије у XVIII и XIX веку” при Огранку САНУ у Нишу организована је радионица о програму *Транскрибус*, коју је одржао проф. др Владимир Поломац (ФИЛУМ, Крагујевац). Православна Епархија нишка, која је део овог пројекта, добила је апликацију бесплатно и започела ишчитавање старих записа и натписа користећи *Транскрибус*. ■

Према
разговору
који су
забележили
јеромонах
Николај Јоцић
и јеромонах
Игњатије
Ђорђевић

Љубав је у
парохији од
велике важности
– тврди данас
прота Драгољуб.
Реално стање
ствари не види се
у администрацији
и извештајима.
Није лако постићи
једно радосно
стање на парохији,
јер свима морате
бити и отац и
мајка, или што
би апостол Павле
рекао: свима да
будете све.

Црква
Светог
Пантелејмона
у Ђунису

ЗА СХВАТАЊЕ БОГА ПОТРЕБАН ЈЕ ВИШИ УМ

Животна прича
протојереја Драгољуба Савића

Прота Драгољуб Савић рођен је 1957. у Новом Врчину. Завршио је основну и две године Хемијске школе, па је онда одлучио да оде у Богословију у Београду. Владика тадашњи Иринеј му је дао благослов за студије на Богословском факултету. Четири године је учио, али је завршио две. Његова супруга Душица Савић, родом из Јарковца, завршила је студије права. Отац Драгољуб је рукоположен 1983. године у чин ђакона, а истог месеца те године за свештеника. Прва парохија била му је у Ђунису, тридесет година и шест месеци, а друга у Рутевцу, где је премештен 2013. године. У пензији је од 3. јануара 2022. године. Има две ћерке и троје унучади.

Прота Драгољуб се сећа да је као студент имао богату активност и добро школовање. Бог му је дао таленат, певао је у октету Богословског факултета и у Цркви Ружици, где је био потребан његов бас. Учествовао је у првом снимању византијског појања Павла Аксентијевића у Манастиру Ваведење, које је објављено на плочи у РТС и искоришћено за музику у филму Косовски бој. Током друге године студија понуђено му је да пређе у Либертивил да тамо учи теологију – не зато што је био најбољи студент већ што је лепо певао, а њима је неко био потребан да тамо оформе хор. Он је захвалио на позиву, али није отишао. И данас мисли да није погрешно. Учио је и у приватној уметничкој школи за конзервацију, рестаурацију и сликарство. На трећој години студија позвао га је тадашњи Епископ нишки, потоњи Патријарх, блаженопочивши Иринеј да дође на службу, јер тада није било довољно кадрова као касније.

Када је отац Драгољуб стигао у парохију у Ђунис, она је била у прилично запуштеном стању. Затекао је Цркву Светог Пантелејмона, коју је касније обнављао. Требало је да настави ванредно студирање и да дипломира, али то није учинио. Тада је било комунистичко време, међутим народ се у том крају није тако удаљио од цркве. Обнављао је цркву, порту и парохијски дом.

Саградио је парохијски дом, јер је најпре становао четири или пет година приватно. Прота тврди да није било лако, али да га је народ подржао у сваком кораку и он захваљује Богу и народу на томе. Мотивисао је људе на причешће, да буду потпуни учесници литургије. Наставио је да учи и веома се интересовао за филозофију. Хтео је да научи шта је биће, а шта небиће, како каже, онтологију да научи. Осећао је увек да Бог постоји, али је хтео да то осети и са научне стране и онда је учио о свему. Проповедао је да Бог постоји и да је све производ Божје промисли. Бавио се управо тиме да докаже да Свето писмо не противречи науци, ако га на правилан начин перципирамо.

Власт је била веома незгодна и имао је проблеме, јер то је било време комунизма. Снимали су његове проповеди и чинило им се, када је говорио о бићу и небићу, да је хтео да каже да је марксизам фраза и фикција, да то није наука. Био је позиван на информативне разговоре у Крушевцу. Увек када је требало да га ухапсе, говорили су му да се чува. И тада је он, упркос свему, говорио слободно, проповедајући Христа распетога. Како данас каже, било је важно бити предан у раду и бити посвећен народу, као и знати начине на које се ради са народом.

Прота Драгољуб каже да се увек лепо слагао са свим свештеницима и да је волео да међу њима увек влада слога. Данас би поручио браћи свештеницима да је најбитније за њихову службу вера у Бога и читање. Ако се свештеници труде у побожности, њих ће Бог да чува и Дух Свети ће да их води и руководи, да им даје слободу. Не можеш само да се уздаш у Бога и да ништа не чиниш: мораш да читаш светске класике, да познајеш књижевност и писце – не само домаће, већ и европске и светске.

Црква
Свете Петке
у Ђунису

Народу бих поручио да се причешћује – подвлачи прота. Након тога можемо да причамо о суштинским питањима и свакодневним проблемима. Причешће је неопходно јер ту долази до јединства са Богом, а са Богом је немогуће сјединити се другачије. Највећа тајна у цркви је причешће. Човек који пости и причешћује се постаје литургијски човек. Свештеник у свему треба да помогне и да нађе одговарајућу меру у давању савета људима. Са људима у парохији проти Драгољубу је било врло лепо, као да су сви били кумови. Владало је међусобно поштовање. Људи су се исповедали и слушали његове проповеди. Највећа искушења у парохији, по мишљењу овог прота, ствара новац – а то треба да буде последња ствар. Свештеник треба да се посвети парохији и да буде често са својим народом. Данас као да недостаје дружење и подршка генерално у народу, али тако и у цркви. И управо недостатак заједништва ствара чудну слику у парохијама.

Љубав је у парохији од велике важности – тврди данас прота Драгољуб. Реално стање ствари не види се у администрацији и извештајима. Није лако постићи једно радосно стање на парохији, јер свима морате бити и отац и мајка, или што би апостол Павле рекао: свима да budete све. Његова најлепша сећања са парохијске службе тичу се једне врсте благодсти, једне систематичности и флексибилности коју је примењивао када је људе корак по корак приводио да се сретну са Богом, да путем причешћа постану житељи Царства Божјег.

Кад су били завршени сви послови на обнови Цркве Светог Пантелејмона у Ђунису, отац Драгољуб је за тај свој труд и у славу Бога одликован чином протојереја од Епископа нишког Иринеја. Било је то пре седамнаест година, када је имао 49 година живота. Одмах по завршетку добио је благослов да гради Цркву Свете Петке у Ђунису, од самих темеља које је Владика тада освештао. Народ га је пратио у свему и било је по петсто, шесто људи на скуповима са епископом. Све је било лепо, богоугодно, љубав хришћанска на делу. Црква Свете Петке у Ђунису завршена је и покривена бакром 2013. године. Саградио је и Цркву Светог Петра и Павла у Јошју и парохијски дом, такође и Цркву Свете Тројице у Пољу, један километар од Богородице (Манастира у Ђунису) удаљену. Радио је и на обнови црквеног дома и порте око Манастира.

Од када је веронаука уведена, предавао је у Ражњу, у свим селима своје ђуниске парохије и касније у свим селима парохије рутевачке. Има седамнаест година стажа као наставник и непуних тридесет девет година парохијске службе.

Највеће искушење у животу било му је двоумљење када је дошао са студија. Види се – прича прота Драгољуб – да Творац постоји, као и флора, фауна и небески механизам. За схватање Бога потребан је виши ум. Не постоји ништа на овом свету што се може са Богом упоредити. Он је надразуман, недокучив, непојмљив, свуда присутан. Прота је увек хтео да докучи Бога. Много је, каже, лепих ствари у животу и чуда о којима не би причао, али их је видео као свештеник. Осећао је љубав Божју, а хтео је све рационално да докучи. То је тешко, јер има много мистике. Али дође време – закључује он – када се Бог открива и даје знак сваком човеку да га препозна. ■

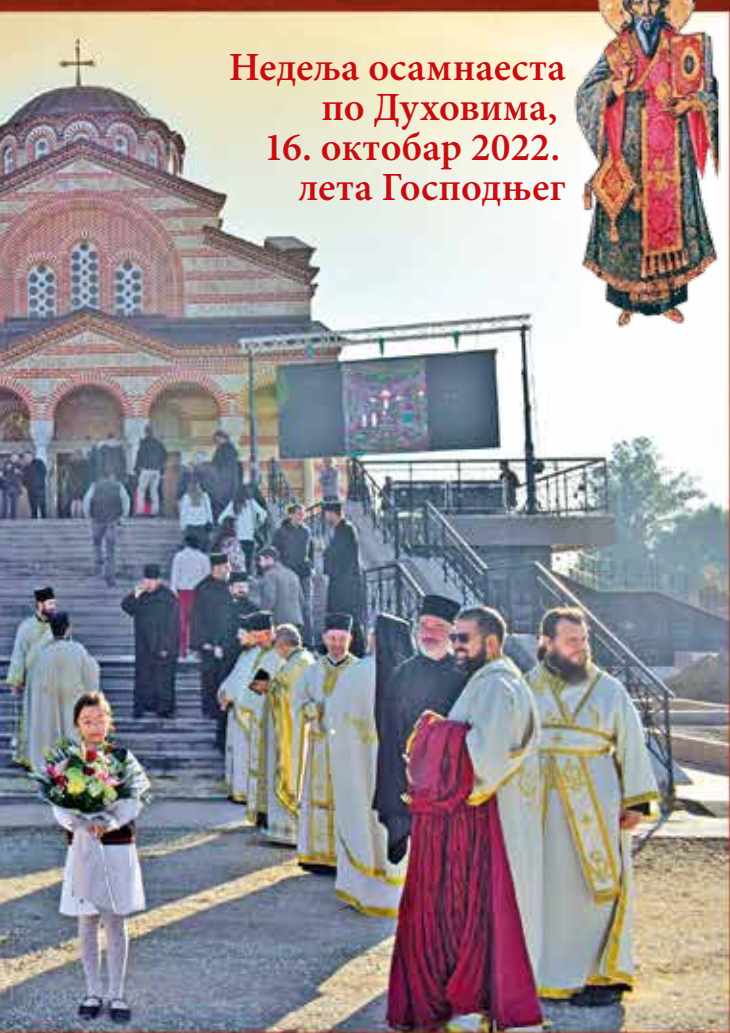
Мало освећење Храма
Светог Василија
Острошког
у Нишу

Недеља осамнаеста
по Духовима,
16. октобар 2022.
лета Господњег

Музеј
црквених
старина
Епархије
нишке

ЈЕВАНЂЕЉЕ ТОМЕ ИСИДОРОВИЋА КРУШЕВЛИЈЕ

ков Јеванђеља Старе нишке Саборне цркве, рад кујунџије и златара Томе Исидоровића, без сумње представља једно од најбољих остварења српског златарства XIX века. Познато је да је Тома Исидоровић 1854. године окувао Јеванђеље Лозовичке цркве, па се и период израде нишког окува може оквирно сместити у половину XIX века. Јеванђеље које се налази у окуву штампано је у време руске царице Екатерине у Москви новембра 1798. године. На једанаест страна налази се посвета која сведочи о дародавцу:

Сіе Евангеліе Манастира Петковице Ѡткѹпи
Ктиторинз Анна Тѹдорз За Свои
вѣчний Спомень

Запис дакле сведочи да је то јеванђеље извесни ктитор Аџија Тодор за свој вечни спомен даривао или откупио од Манастира Петковица код Шапца. Познато је да је за овај манастир мајстор Тома Исидоровић израдио путир 1853. године, па је највероватније да је и ово јеванђеље тада окувано за Манастир Петковицу. Како се обрело у нишкој Саборној цркви, није нам познато.

Корице еванђелистара пресвучене су вишњевом кадифом, која највероватније није аутентична, на коју су аплицирани сребрни окуви, а ивице су покривене богатим оквиром рађеним на пробој са флорално вегетабилним мотивима. На предњој корици су овални медаљони изведени великом графичком вештином, рађени техником нијела, са приказима јеванђелиста у угловима, представљених допојасно са њиховим персонификацијама. У центру је медаљон са представом Распећа, који је највероватније након мењања чоје на корицама грешком постављен са предње стране. Медаљоне окружују сребрни оквири са биљном и цветном орнаментиком.

Изнад централног медаљона је грб Кнежевине Србије. Задња корица уоквирена је ажираним сребром, а у средишту је медаљон са сценом Христовог Васкрсења. Христос је приказан са барјаком, у подножју саркофага је анђео са леве и римски војник са десне стране. У угловима су масивне сребрне стопе, док је изнад централног медаљона натпис: РАСПАТІЕ ХРИСТОВО, што сведочи у прилог да су медаљони са предње и задње стране у неком тренутку замењени.

На хрбату Јеванђеља, приказане су четири допојасне представе анђела и то два у горњој и два у доњој зони, окружени биљном орнаментиком. Услед физичког оштећења доњи део недостаје, па се последњи анђео не види. У средини хрбата налази медаљон се представом Бога Оца на облацима са раширеним рукама, док су испод приказана два анђела између којих се налази Црква. На средини предње и задње корице налази се механизам за копчу који недостаје, а на коме је могла бити посвета и потпис мајстора Томе Исидоровића, као на Јеванђељу Лозовичке цркве. ■

Евангеліе Манастира Петковице Ѡткѹпи
Ктиторинз Анна Тѹдорз За Свои
вѣчний Спомень

Јулијана Марковић

ЗАБОРАВЉЕНИ ИКОНОСТАС Манастира СВЕТИ РОМАН

Манастир Свети Роман смештен је у најсевернијем делу Нишке епархије, на путу између Алексинца и Крушевца, међу шумљеним брдовитим обронцима, које је некада образовала Јужна Морава. Упркос археолошком, историјском и значају за историју уметности, он тек у наше време добија већу пажњу истраживача. Живот манастирске обитељи је од оснивања интегрални део религијског, просветног, културног и економског живота заједнице, са којом је делио и ратну судбину. Као ходочаснички центар, Манастир је имао утицај и на ширем простору Епархије.

Манастир је формиран око култа Светог Романа Синаита, чији се гроб налази у јужном параклису католикона, посвећеном празнику Благовести. Основан је око IX или X века, што је потврђено истраживањима градитељског склопа манастирске триконхалне цркве. Према предању, извесна обнова извршена је у XIV веку, у доба кнеза Лазара. Страдао је вероватно у XVI веку и био је запуштен све до краја XVIII века. Током Кочине крајине готово је био разрушен, али је обнова уследила убрзо, већ 1796. године. Том приликом формирано је и манастирско братство, које континуирано ту обитава до данас. Манастир је након обнове административно припадао Крушевачкој нахији Алаца-Хисарског санџака, до 1833. године, када је у склопу те нахије припојен Кнежевини Србији. Таква административна подела условила је и припадност у црквеном погледу Нишкој епархији Васељенске патријаршије, потом Београдској архиепископији. Након 1878. године поново је враћен под јурисдикцију нишких епископа.

Током дугог XIX века извршено је више обнова Цркве и манастирског комплекса, које

су обликовале Манастир онаквим какав је данас. Екстензивна обнова 1796. године обухватала је поправку постојећег дела храма, изградњу куполе и спољне припрате, која је повезала храм са јужним параклисом – гробницом Светог Романа.

Ауторка је историчар уметности из Лесковца

Фото: Музеј црквених старина Епархије нишке

33

ИЗ ПРОШЛОСТИ

Упркос археолошком, историјском и значају за историју уметности, Манастир Свети Роман тек у наше време добија већу пажњу истраживача.

На тај начин црква је била оспособљена за богослужење. Олтарски простор чува остатке најстаријег живописа с краја XVII века. У највећој мери храм је осликан 1827. године, о чему сведочи натпис у проскомидији. Треће осликавање догодило се 1831. године, што је забележено натписом изнад улаза у јужни параклис, када је осликан свод припрате. Године 1852. изграђени су манастирски конаци и звоник. Активно учешће у животу манастира, а тиме и у визуелном обликовању Цркве, имало је пре свега манастирско братство и парохијска заједница, док су забележени и прилози кнеза Милоша Обреновића. Поклоници из удаљенијих урбаних центара такође су учествовали у његовом визуелном обликовању, о чему сведочи и натпис у проскомидији из 1827. године. Натпис уз име јеромонаха Тимотеја, као ктитора, бележи и терзију Цветана Стефановића из Ниша.

Јеромонах Николај, старшина манастира, пронашао је на другом спрату куле звонаре 2020. године низ икона, које се због наслага чађи и прљавштине нису много разликовале од грађевинског материјала и дасака међу којима су лежале. Реч је о великим престоним иконама: Христос Сведржитељ, Богородица Милостива, Свети Јован Крститељ са Светим Романом, Свети Јован Златоусти, потом икона Светог Романа, иконостасни крст са Распећем Христовим, апостол Андреј, апостол Симон, апостол Вартоломеј, апостол Јован, царске двери са Благовестима и четворицом Јеванђелиста, ђаконске двери са Арханђелом Михаилом, Аврамова жртва са представама праотаца Исака и Јакова, Свети Јован Дамаскин и Свети Роман Слаткопојац.

Јеромонах Николај, старшина манастира, пронашао је на другом спрату куле звонаре 2020. године низ икона, које се због наслага чађи и прљавштине нису много разликовале од грађевинског материјала и дасака међу којима су лежале. Реч је о великим престоним иконама: Христос Сведржитељ, Богородица Милостива, Свети Јован Крститељ са Светим Романом, Свети Јован Златоусти, потом икона Светог Романа, иконостасни крст са Распећем Христовим, апостол Андреј, апостол Симон, апостол Вартоломеј, апостол Јован, царске двери са Благовестима и четворицом Јеванђелиста, ђаконске двери са Арханђелом Михаилом, Аврамова жртва са представама праотаца Исака и Јакова, Свети Јован Дамаскин и Свети Роман Слаткопојац. Иконе су рад тројице иконописаца. Идентитети аутора установљени су захваљујући резултатима претходних истраживања, путем метода атрибуције и сачуваног потписа. Престоне иконе и икона Светог Јована Златоустог рад су зографске радионице из Манастира Драгалевци у околини Софије и настале су вероватно око 1796. године. Иконе апостолског реда и иконостасни крст са змајевима приписане су Теодосију из Велеса, зографу који је израдио зидно сликарство у храму

1827. године. Царске, ђаконске двери и остале поменуте иконе осликао је 1867. године Настас Томић, који је потписан на полеђини царских двери.

Све иконе из 1796. и 1827. године биле су предате конзерваторима Марији и др Францу Цурку, ради рестаурације. Стручним третманом оне су очишћене, конзервиране и њихови оштећени делови рестаурисани, тако да су заблистале својим првобитним сјајем. Сачуване иконе биле су део старог иконостаса, чији се изглед и хронологија настанка сада може реконструисати. Као важан елемент у литургијској, молитвеној и реторичкој функцији храма, он је био израђен једновремено са обновом Цркве, 1796. године, а касније је био надограђиван и мењан 1827. и 1867. године. Иконостас је у четвртој деценији

Поменуте иконе данас се налазе у привременој поставци Музеја црквених старина у Нишу, где ће бити изложене до враћања на место њиховог настанка, у Манастир Свети Роман. Осим значаја за познавање историје Манастира и Епархије, проналажење, рестаурација и истраживање ових икона обогаћује познавање сликарског опуса радионице из Драгалеваца, сликара Теодосија из Велеса и Настаса Томића, и употпуњава познавање визуелне културе на овом делу Балкана.

допојасном представом Светог Јована Златоустог. На северним дверима био је насликан Свети Арханђел Михаило. У другом реду налазиле су се иконе са представама дванаесторице апостола. Врх иконостаса красили су позлаћени змајеви, над којима се налазио иконостасни крст са Распећем Христовим и ликовима Пресвете Богородице и Светим Јованом Богословом. Парапет је чинила сцена Жртва Аврамова са ликовима праотаца Исака и Јакова. Може се претпоставити да иконе Светог Јована Дамаскина и Светог Романа Слаткопојца нису биле део иконостаса, већ су се налазиле на певницама.

Поменуте иконе данас се налазе у привременој поставци Музеја црквених старина у Нишу, где ће бити изложене до враћања на место њиховог настанка, у Манастир Свети Роман. Осим значаја за познавање историје Манастира и Епархије, проналажење, рестаурација и истраживање ових икона обогаћује познавање сликарског опуса радионице из Драгалеваца, сликара Теодосија из Велеса и Настаса Томића, и употпуњава познавање визуелне културе на овом делу Балкана. ■

Бранислав Тикић

СВЕТОЗАР Н. МИЉКОВИЋ – ПРВА ОФИЦИРСКА ЖРТВА У РАТОВИМА СРБИЈЕ 1912–1918

Аутор је
дипломирани
правник,
истраживач
нишке
прошлости

начајна годишњица – 110 година од почетка Првог балканског рата, у октобру 2022. године, требало би да буде повод да се сетимо и достојно обележимо датуме значајних битака и многобројних јунака који су положили животе за ослобођење својих сународника из до тада окупираних делова српских земаља. То је прилика да се сетимо и прве официрске жртве српске војске у том рату – активног пешадијског капетана прве класе Светозара Н. Миљковића. Овај рођени Нишлија био је прва жртва пала међу официрима Српске краљевске војске у Првом балканском рату, а самим тим и у ослободилачким ратовима Краљевине Србије 1912–1918.

Овом храбром и пожртвованом официру кратко сведочанство оставио је најстарији дневни лист на Балкану, београдска „Политика“ у броју од 25. фебруара 1940., које са краћим допунама преносимо из књиге мр Радоја Костића „Нишки официри пали у ратовима 1912–1918“:

„Светозар Миљковић рођен је 4. септембра 1882. године у Нишу, где је завршио основну школу и шест разреда гимназије. У Нижу школу Војне академије ступио је са 32. класом. Исту је успешно завршио 1901. године са врло добрим успехом као 51. у рангу од укупно 192 питомца. Из ове чувене 32. класе српске Војне академије на бојном пољу у одбрани Отаџбине пало је 65 официра. У чин пешадијског потпоручника произведен је 2. августа 1901. године. Своје офи-

цирско усавршавање наставио је ујесен 1906. године и на Вишој школи Војне академије коју је успешно завршио. Такође је завршио Пешадијску школу гађања. Провео је и годину дана у Француској ради изучавања француског језика и упознавања француске војске. Служио је у 16. пешадијском пуку ’Цара Николаја II’ у Нишу, 5. пешадијском пуку ’Краља Милана’ и 2. пешадијском пуку ’Књаза Михаила’ Моравске дивизије. У чин пешадијског капетана прве класе унапређен је почетком априла 1912. године. Уочи ратова за ослобођење, капетан I класе Светозар Миљковић прекомандован је за официра граничних трупа на ондашњу српско-турску границу у близини Врања.

У рат са Турском 1912. године капетан Миљковић ушао је као командир 4. чете Граничне трупе са седиштем у Врању. По наређењу Врховне команде на дан објаве рата 6. октобра 1912. (по јулијанском календару) требало је извршити заузимање турских караула дуж целог граничног фронта. Његова чета имала је задатак да заузме шест турских караула. Сам је предводио освајање највеће и најбоље утврђене турске граничне карауле на његовом граничном сектору, код Светог Илије Честелинског близу Врања. У том првом налету српских граничара и предњих делова српске војске, на челу своје чете у рану зору 6. октобра 1912. године, пао је као јунак капетан Миљковић – прва ратна жртва маленог српског официрског кора. Тиме је омогућен незадржив продор и наступање главне снаге српске војске – Прве армије, под командом престолонаследника Александра Карађорђевића. Током своје официрске каријере, капетан Миљковић одликован је Медаљом за војничке врлине 1911. године и Споменицом на избор кнеза Петра Карађорђевића за краља Србије 1903. године.”

Данашњи изглед споменика капетана Светозара Тозе Миљковића у централном делу Старог гробља у Нишу

После више од једног века, а након неколико година напорног теренског истраживања, упорни и вредни истраживач српског дела историје Великог рата, Нишлија Мирослав Величковић, успео је да пронађе гробно место са спомеником капетана Светозара Миљковића.

Светозар Миљковић
као капетан II класе
Другог пешадијског пука

Споменик овог значајног српског официра и Нишлије, како је то открио Мирослав Величковић, налази се у самом централном делу гробља, али, пошто је бронзана боја из уклесаних слова одавно избледела, име и презиме покојника са текстом на споменику није могло да се лако уочи и прочита. Своја дугогодишња истраживања написао је и објавио крајем 2021. године у садржајној монографији „Споменици војника и ратника на Старом гробљу у Нишу” у издању Удружења стваралаца Ниша „Цар Константин”.

Сам споменик је од зеленог гранита са незнатним оштећењима, али су две његове фотографије у униформи доста оштећене, вероватно намерно, тако да им недостају делови и прети им испадање из уклесаног лежишта, а онда и трајно уништење. Текст на споменику је уклесан, али, како смо рекли, боја је на уклесаним словима потпуно избледела, па је читање скоро немогуће (због боје самог споменика). Међутим, неуморни истраживач и публициста Мирослав Величковић је „дешифровао” и цео текст са споменика, те га овом приликом преносимо у целости:

„Прва Официрска жртва за слободу потлаченог хришћанства
Светозар – Тоза Н. Миљковић
пешад. капетан I класе
командир 4. Пограничне трупе

Погинуо за Краља
и Отаџбину
6. октобра
1912 год.
приликом заузећа
турске карауле
на граници
код Св. Илије
Честилинског
десно од вароши
Врање на 3 сата
Овај споменик
подиже благодарна
сестричина
Катарина”.

Надамо се и верујемо да ће ови скромни редови у јубиларној години од почетка ослободилачких операција у Првом балканском рату покренути заједничку акцију Завода за заштиту споменика културе у Нишу и надлежних комуналних служби Града Ниша, али и осталих институција, удружења и заинтересованих појединаца, да се хитно предузму неодложне мере на заштити овог, али и осталих старих и вредних споменика српских војника и ратника, а са њима и споменика свих осталих заслужних грађана Ниша и Србије сахрањених у законом заштићеном комплексу Старог гробља под Горицом у Нишу.

Капетан
Светозар Миљковић
у свечаној униформи

КРОЗ АРХЕОЛОШКО НАЛАЗИШТЕ „ЦАРИЧИН ГРАД”

Сведочанство
Драгана Спасића из Секицола,
чувара локалитета

Према
разговору
који су
забележили
јеромонах
Игњатије
Ђорђевић и
протођакон
Далибор
Мидић

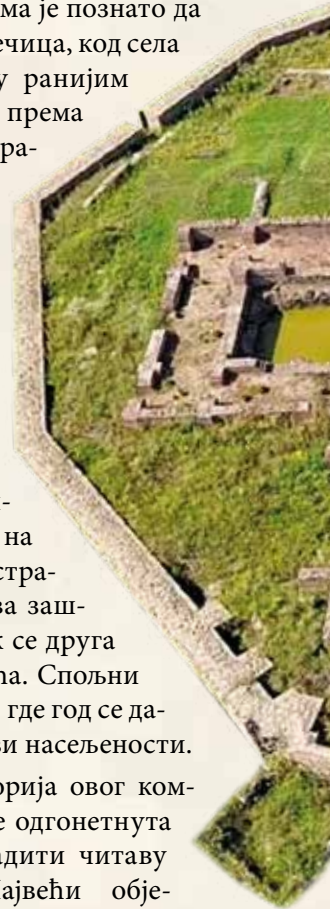
Када се на неким локалитетима мешају различити временски слојеви, не може се лако одгонетнути шта је из ког доба. На тај начин Царичин Град стоји на овој локацији са својом оригиналном архитектуром, без старијих или потоњих трагова људске делатности. То значи да у доба његовог зидања није било прилагођавања старијој архитектури, јер је грађен на чистом простору, нити је касније долазило до његових измена.

Град је у своје време имао водовод, фонтану, канализацију и подно грејање, терме, епископску палату и седиште војне команде. Царичин Град је његов локални назив, јер је познато да се у време Турака ово место звало „Царичино”, а изворно је носио име Јустинијана Прима. Био је то

велики град у којем је некада живело до 30.000 становника. За Јустинијану Прима је познато да се налазила на раскршћу двеју речица, код села Таурисијум. Истраживачи су у ранијим деценијама Јустинијану Прима према својим претпоставкама лоцирали на многим местима широм Балкана, а данас се сви једногласно слажу да је то Царичин град, који се подудара са њим у свим својим елементима.

Царичин Град се дели на Доњи и горњи град и акропољ. У стамбеној четврти насеља сматра се да је боравио нижи сталеж. Стара научна констатација да се град простирао на свега 24 ha на основу нових истраживања је превазиђена, јер прва заштићена зона покрива 100 ha, док се друга и трећа простиру на 200 и 300 ha. Спољни габарити града нису познати, јер где год се данас погледа, могу се наћи трагови насељености.

Намена свих просторија овог комплекса временом је одгонетнута и сада је могуће урадити читаву реконструкцију. Највећи објекат на Царичином Граду је велика градска цистерна, размера 40 x 40 m. Аквадукт, који је имао константни проток воде, био је дуг 20 km и долазио је са Радан планине. Грађен је у облику корита, од спајаних опека, ширине 50 cm, облика обрнутог ћириличног слова П. У граду постоје терме тролисног облика а било их је и изван бедема. У то време било је много различитих заразних болести, попут лепре и куге. Приликом уласка у град обавезно је било чишћење, дезинфекција, која је била нека врста тријаже. Тригидаријум или када за хладну воду служила је за скидање длаке, ноштију и гуљење коже. На спрату је била просторија за презнојавање и каде са топлом водом – нека врста сауне. Изнад пећи се налазио месингани или бакарни бојлер, али се претпоставља да је био озидан од опеке и омалтерисан хидрауличним малтером, непропустљивим за воду, пошто је

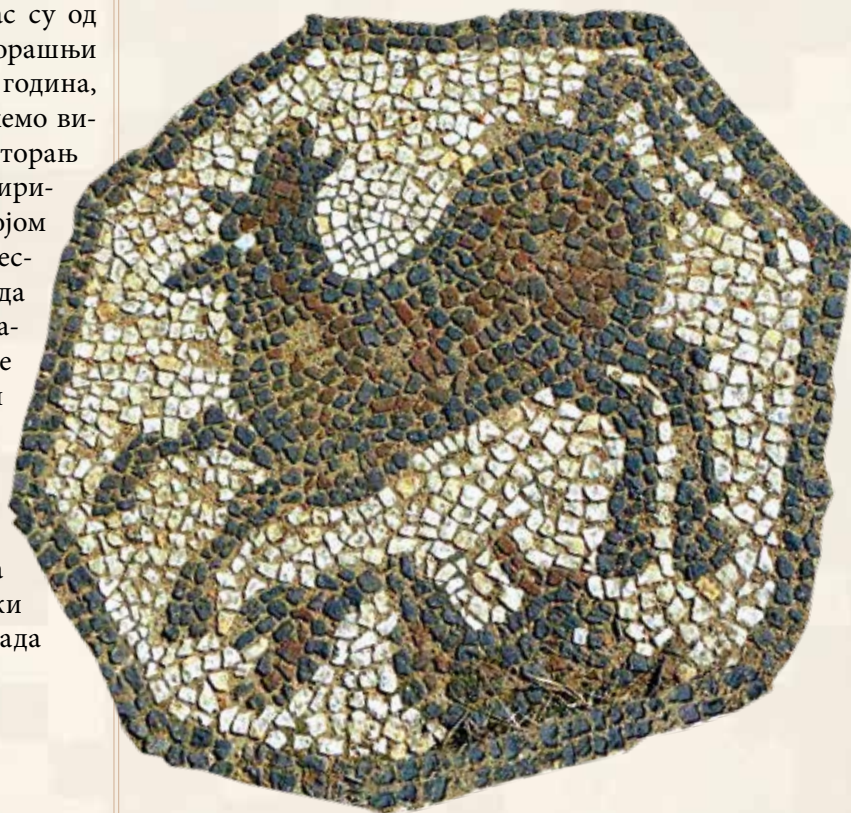
за то постојала у оно доба изванредна техника. У то време није било детерџента, сапуна, нити ичега сличног. Кожа се квасила хладном водом, мазала маслиновим уљем, па се након пилинга могло ћи у град. По том принципу функционисали су и потоњи турски хамама. На овом месту били су мозаици, који се и сада називу, са мотивима ноја, пауна, срне и овце.

На јужну капију долазио је пут из Улпијане, некадашње Јустинијане Секунде, на Косову. Доњи и горњи град били су подељени одбрамбеним бедемом. Опека, од које је зидан, говори да је овде живела елита. Са леве и десне стране стајале су шпицасте одбрамбене куле. Данас су од једне куле сачувана три зидана реда, а скорашњи дозидани део, настао пре седамдесетак година, слабијег је квалитета. Лево и десно можемо видети и украсне мермерне стубове. Водоторањ или водена кула, августа 1912. године, вирила је свега један метар изнад земље, којом приликом је и откривен овај древни, нестали град. Главна административна зграда налазила се на кружном тргу. Са обе стране трга простирале су се наткривене стазе за шетњу, односно тремови. На средини кружног трга налазила се позлаћена Јустинијанова статуа, од које су пронађени неки фрагменти, а претпоставља се да су остале делове разнели мештани из околних села. Свуда око кружног трга биле су занатске радионице, трговачки објекти и станови. Вода за снабдевање града допирала је само до кружног трга.

Царичин Град поседује мноштво мозаика, са површином од 250 квадратних метара, рађених у 9 боја (са мотивима бика, коња, пауна, птица и црквених посуда).

Они су данас због заштите од временских утицаја конзервирани и покривени фолијом и песком. У атријуму цркве налази се оригинални бунар из тог времена, дубине осамнаест метара. Марта 2015. године Аустријанци су гео-радаром претражили терен на дубини од 6 m.

Са трећег бедема у граду улазило се на акропољ. Свуда се на њему данас примећују темељи са оригиналном опеком. Акрополис, крај града и најузвишеније место, састоји се од следећих објеката: епископска палата са спратним делом, епископска црква са атријумом, крстионица и школа за подучавање ђака и верника. Истраживања на северном делу платоа вршена су до 2019. године. Источна страна града, поред бедема, пошто је била лака за напад, заклоњена је језером. Камени мост је стајао на самом ушћу реке, а и данас су сачувани остаци бране. Прва ручна брана на свету саграђена је овде у Царичином Граду и била је висока 8 m. Интересант-

но је да је њен лук, због статике, испуцан ка унутрашњој страни језера. Даље, са обе стране налазиле су се правоугаоне одбрамбене куле. На првом и трећем спрату били су стрелци, а на другом машине за камену ђулад. На источној капији доњег града стоји стена донета са Радан планине. Та страна је брањена с језера, а остала конфигурација града била је заштићена самим бедемима. У том делу налазила се војна команда, на коју се наслоњала кућа војног команданта, а поред ње тробродна црква. На читавој левој страни био је војни гарнизон – команда.

Целокупни комплекс зидан је живим кречом. Креч је мешан у врућем стању, током самог гашења, са комадима ломљене цигле, ситним песком, шодером и беланцима од јаја. Ова технологија је била изузетна, јер је гашењем живог креча угљен-диоксид малтерну смесу враћао у првобитно камено стање. То потврђује чврсти, вековима нетакнут малтер, који и даље повезује камење, на многим местима попуцало због атмосферских прилика. Оригинална опека и данас је одличног квалитета и чвршћа од оних које су овде дозидане ради конзервације и ојачања зидова. Град је у оно доба сијао у сиво-црвеној боји камена и опеке.

Највреднији налаз у Царичин Граду до сада су двадесет седам златника велике нумизматичке вредности, нађени током 2015. године. Пронађено је такође и стакло непроцењиве вредности. Године 2014. нађене су кости шест камила, као и дунавских риба – моруне и јесетре. Камиле су биле хибридне, од укрштених раса једногрбе и двогрбе камиле, а служиле су за терет и за ратовање. У једној просторији пронађене су само лобање јараца, овнова и сличних животиња. Претпоставља се да је та просторија служила као касапница или нешто томе слично.

Царичин Град је по много чему јединствен. Између осталог, овде се данас не ради ништа ново, већ се чува само оно оригинално. Овде имате јединствену привилегију да уђете на капију из VI века и да шетате улицама из тог доба.

Сам град има једанаест цркви, девет унутар бедема и две изван. Све цркве немају исти положај, што показује да нису грађене у исто време. Данас се положај истока и запада налазе помоћу компаса, а тада су се правци света одређивали према изласку и заласку сунца, који прилично варирају током годишњих доба.

Претпоставља се и да је свака црква била посвећена неком посебном свитељу. На пречнику до пет километара има седамнаест цркава из тог периода, а претпоставља се да их је било бар двадесетак.

Постоји део са три цркве које су још неистражене, четврта и пета простиру се низ улицу и идући тим правцем, могло се улазити из цркве у цркву.

Пета црква је облика детелине са четири листа. У продужетку су просторије чија је намена вероватно била за трговину. Двобродна црква има два брода, независна један од другог, са посебним улазом, те њен концепт одаје утисак двеју цркава под истим кровом. Постоје наговештаји да је једна страна била можда намењена вернима, а друга катихуменима. Овде је својевремено пронађена и црква у облику грчког крста.

Јустинијана Прима била је седиште архиепископије и митрополије, а под њеном јурисдикцијом

била је и Охридска архиепископија.

Царичин Град је цео у знаку крста. Званично, то је био верски центар северног Илирика.

Епископска црква (70 x 20 m), која је стајала на највишој коти у граду, била је у то време највећа црква саграђена на Балкану, те је научници упоређују са Светом Софијом у Истанбулу.

РАДНИ ЛИСТОВИ ЗА ВЕРСКУ НАСТАВУ У ОСНОВНИМ ШКОЛАМА

Труд нишког
катихета Милана
Марковића

Вако сматра Милан Марковић, сваки члан цркве, па и катихета, труди се да улаже оно што му је на располагању како би свој живот, али и живот црквене заједнице у којој битише, чинио савршенијим. Из таквих побуда, он је одлучио да уложи свој труд и покуша да да свој допринос у решавању проблема недостатка уџбеника, сачинивши радне листове за ниже разреде, као и за пети и шести разред основне школе.

Радни листови за верску наставу Милана Марковића представљају плод петогодишњег труда и усавршавања по многим питањима наставе православног катихизиса. Ови листови претрпели су током времена извесне промене и дораде, док нису постали функционални за употребу у настави.

Учимо се заједништву

Радни листови из Верске наставе
за 1. разред основне школе

Бог, човек и природа

радни листови из верске наставе за 3. разред основне
школе

Садржај радних листова прилагођен је настави у наведенимзрастима. Лекције се састоје од текстова, али и великог броја задатака који су у вези са темама. Како је приступ настави у новије доба у великој мери промењен, аутор се потрудио да његови радни листови буду испуњени различитим типовима задатака како би били интересантнији и примеренији потребама савремене наставе. У тим задацима примени су следећи приступи настави: драма, групни рад, рад на тексту, игре у функцији стицања знања, креативне радионице, дигитални садржаји и др.

Схватајући да лични рад треба да буде вреднован од стране стручне јавности како би се утврдили његови квалитети и недостаци, Милан Марковић је у претходном периоду доставио дигиталне примерке ових радних листова на увид својим колегама. Том приликом добио је позитивне коментаре и похвале, као и добродошле сугестије који делови би требало да буду исправљени – што је и учинио.

Да читав његов труд не би остао узалудан, Милан Марковић је ставио радне листове на располагање колегама у дигиталном и штампаном издању, руковођен жељом да себи и другој сабраћи и сатрудницима олакша рад, али и да их подстакне на додатно унапређивање наставе и радног материјала. Поједини вероучитељи из различитих епархија одлучили су да користе ове радне листове у настави. Такође, они су доступни катихетама у Нишу.

Поред радних листова, Милан Марковић је израдио извештан број дигиталних и друштвених игара за потребе часова. Такође, написао је један роман за младе са библијско-историјском тематиком, чији је циљ промоција верске наставе међу младима. Његова је нада се да ће ови радни листови постати једна основа на коју ће се материјали даље надограђивати, уз учешће свих заинтересованих колега, а на добробит и Тела Христовог и наставе катихизиса. ■

Зборник текстова са радним листовима из верске наставе

за ученике 6. разреда

ШКОЛСКИ ЦРКВЕНИ ХОР У СВРЉИГУ

Милица Живановић, дипломирани филолог, студент мастер студија теологије, већ четири године врши службу вероучитеља у Основној школи „Добрила Стамболић” у Сврљигу. Велика новина и успех поменуте школе био је формирање кабинета верске наставе током претходне школске године. Милица и њени ученици су на томе веома захвални Богу, као и директору школе Милану Богдановићу, о коме сведоче да је пун разумевања за њихове потребе и активности. Од једне старе, запуштене и у оставу претворене учионице они су сви заједно с љубављу и вели-

Милица радо помиње своје претходнике на месту вероучитеља у сврљишкој основној школи: Дејана Јовановића, Владимира Вељковића, Дамјана Ђорђевића, Стефана Митровића и свог и даље активног колегу у издвојеним сеским одељењима школе, јереја Младена Маринковића. Од посебних догађаја у школи она истиче овогодишњи позив Светога Духа, који је први пут, на позив директора и по благослову архијерејског намесника, одржан у школским просторијама.

Друга специфичност верске наставе у Сврљигу је интензивна сарадња са Црквом Светог цара Константина и царице Јелене и њеним старијим, оцем Николом Миљковићем. У време божићних и васкршњих празника у парохијској сали при овом храму, у сарадњи са оцем Младеном и учитељицама, организују се радионице за ђаке прваке са прављењем бадњака или бојењем васкршњих јаја.

ким трудом направили веома складан, пријатан, за рад и молитву надахњујући простор. Многа деца сада препознају ово место као свој кутак у школи и тамо навраћају и кад нема наставе. Долазе и ђаци који не иду на веронауку, јер желе да виде оно о чему им другари причају. Такође, неколико последњих месеци у ходнику школе стоји стална поставка паноа које ученици верске наставе месечно уређују и мењају. Њихов садржај чине црквени календар за текући месец, главни празници током месеца и духовне поуке или мисли познатих светитеља и научника.

Посебна одлика ове сарадње је постојање јединственог школског црквеног хора, који заједно воде отац Младен и Милица, а у инструменталном делу са хармоником помаже им њен супруг, професор Владица Живановић. Осим ученика веронауке, ово мало певачко друштво окупља и другу музички талентовану децу. Хор је учествовао у свим прославама великих празника: Божића, Лазареве суботе, Васкрса, црквене славе, а певао је и приликом дочека Епископа нишког г. Арсенија.

Хор није активан на светим литургијама недељом, јер тада у Цркви Светог цара Константина и царице Јелене учешће у богослужењима узима хор одраслих, који води јереј Никола. Али зато ниједан већи празник не пролази без дечјих гласова, који тада прослављају име Божје и његове свете на јединствен начин. О учешћу хора на прославама великих црквених празника писано је у извештајима Милице Живановић Катихетском одбору, уједно

Школски црквени хор почео је са радом крајем 2017. године. Чланови хора су ученици основношколског узраста, од првог до осмог разреда. Идеја оснивања оваквог хора била је окупљање талентоване деце која би кроз умилне мелодије и поучне текстове песама налазила свој пут ка Богу, као и преношење позити-

са богатим садржајима о верској настави коју та деца похађају, што је пропраћено увек великим бројем слика.

Хор је до сада реализовао више наступа и ван своје матичне цркве. Били су то наступи на школским приредбама Светог Саве, наступ у Књажевцу априла 2018, затим на манифеста-

вног погледа на духовност и веру свим генерацијама публике пред којом хор наступа. На њиховом репертоару налазе се духовне, родољубиве, изворне народне и дечије песме, којима негују и другима преносе српско културно наслеђе.

цији „Хлеб наш насушни” у Манастиру Светог архангела Гаврила у Пирковцу 2018. и 2019. и на прослави црквене славе 2019. Реализована је и једнодневна екскурзија у мају 2019. до Крушевца и Цркве Лазарице, са посетом манастирима Ђунис и Лешје. Пробе хора редовно се одржавају у школи, у кабинету веронауке. ■

НАЈЗНАЧАЈНИЈА ПОСТИГНУЋА СВЕТОГ ЈОВАНА ЗЛАТОУСТОГ

Свети Јован Златоусти,
Дела. Том XI,
превео са старогрчког
и приредио Дејан Ј. Лучић,
Ниш: ЕУО Епархије нишке 2022.

Једанаести том *Дела* Светог Јована Златоустог састоји се од осам светитељевих беседа на Пророка Исаију, осам беседа на пророчке изреке и две беседе о нејасности пророка, затим од тумачења Књиге пророка Данила, пет беседа на различите теме и синопсиса, односно прегледа старозаветних књига, у преводу Дејана Лучића са старогрчког, који се први пут појављују на српском језику. Беседе на Пророка Исаију спадају у најзначајнија постигнућа Светог Јована Златоустог. Како стоји у предговору Косте Симића, од овог великог егзегетског дела сачувана је само једна осмина. Сви познати грчки рукописи заустављају се на десетом стиху осме главе, због немогућности преписивача да дешифрира стенографске белешке које, из неких разлога, Златоусти није редиговао – док о целини његовог тумачења сведочи сачуван јерменски превод. Тумачење Књиге пророка Данила највероватније представља збирку схолија, састављену од великог броја фрагмената из других Златоустових списа. Међу беседама на различите теме налази се и једно од његових најчувенијих дела: *Против ијара и ијеајира*. Посебну целину чини синопсис најважнијих места из свих појединачних књига Светог писма Старог завета, а збирка се завршава преводом врхунске беседе на Рођење Христово, као најлепшег примера егзегетске методе коју је користио Свети Јован Златоусти.

РАЗВОЈ ХРИШЋАНСКОГ УЧЕЊА О СВЕТОЈ ТРОЈЦИ

Анатолије Алексејевич Спаски,
*Историја догматских кретања
у епохи васељенских сабора, I-II*,
Ниш: Православна
епархија нишка 2022.

Два тома *Историје догматских кретања* Анатолија Спаског представљају један од најозбиљнијих подухвата Православне епархије нишке на плану издавања догматске богословске литературе. Преводилац овог класичног научног дела, настало у Русији 1914. године, је свештеник Ђорђе Лазаревић. Аутор је професор опште црквене историје у Московској духовној академији и дугогодишњи редактор „Богословског весника“, најзначајнијег серијског издања на руском језику оног времена из области богословља. Ова књига је један од најбољих предреволуционарних радова који се баве развојем хришћанског учења у раним вековима. У великим поглављима историје учења о Светој Тројци у прва три века и у четвртном веку аутор детаљно разматра ране правце хришћанског учења у вези са стојицизмом и неоплатонизмом, затим почетни стадијум аријанских кретања, Први васељенски сабор, догматске странке из антиникејске коалиције, догматска кретања у време првих источноримских царева, закључно са кападокијском теологијом и резултатима тринитарних спорова у време Теодосија. Прерана смрт професора Спаског спречила га је да своје дело настави изучавањем христолошког питања. Овим преводом отвара се нова едисија у издањима Епархије нишке, која носи наслов Св. Никита Ремезијански и посвећена је објављивању класичних богословских анализа.

РУКОПИСИ ПЕЋКИХ МАЈСТОРА

Јеромонах Игњатије Ђорђевић,
*Пећка сликарка радионица
(1557–1614)*,
Ниш: Православна
епархија нишка 2022.

Књига *Пећка сликарска радионица (1557–1614)* аутора јеромонаха Игњатија Ђорђевића, бави се препознавањем и дефинисањем личних рукописа седморице мајстора ове сликарске школе. Они су оставили за собом велелепне живописе на зидовима познатих манастира: Студенице, Пећке патријаршије, Милешеве, Грачанице, Бање Прибојске, Ломнице, Црне Реке, као и иконе у Високим Дечанима и другим манастирима. Током вишедеценијских истраживања из ове области, велики број закључака донет је без неопходних систематских ликовних анализа. Стога је аутор спорна места сагледавао и разматрао са других полазишта, одакле су произишли другачији закључци. У књизи је обрађен сликарски опус најпознатијег српског зографа и песника 16. века, јеромонах Лонгина, његовог учитеља Андреје и четворице анонимних зографа. Посебна пажња посвећена је патријарху Антонију Соколовићу, сликару и дуборезцу, чија се дела у новије време сматрају изгубљеним. Њему аутор аргументовано приписује три партије живописа, дванаест икона и два иконостасна крста. Уметничка делатност неколицине Лонгинових следбеника упућује на постојање до сада непознате сликарске радионице у манастиру Сопоћани. Нарочиту пажњу на књизи привлачи откриће сопоћанских престоних икона, за које се до сада сматрало да су уништене током Велике сеобе Срба 1690. године. ■

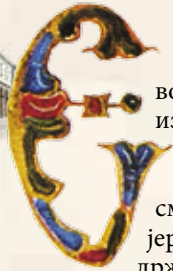
МОЛЕБАН ПРЕСВЕТОЈ БОГОРОДИЦИ У НИШКОМ САБОРНОМ ХРАМУ

Његово
преосвештенство
Епископ нишки
г. Арсеније
присутствовао
је молебну
Пресветој
Богородици,
који је у недељу
у вечерњим сатима,
14. августа
2022. године,
у Саборном храму
Силаска Светога
Духа на апостоле,
поводом почетка
Великогоспојинског
поста служило
братство
Саборног храма.
Преосвећени
Владика је на крају
службе прочитао
молитву Пресветој
Богородици,
а по отпусту
се и пригодном
беседом обратио
многобројним
сабраним
вернима.

Епископ нишки г. Арсеније

ОСУЂУЈЕМО ГРЕХ, А СВЕ ОНЕ КОЈИ ГРЕШЕ ПОЗИВАМО НА ПОКАЈАЊЕ

Часни оци, драга браћо и сестре,

во на данашњи дан, када прослављамо Свете мученике макавејске и када износимо Часни Крст Господњи да целивамо Његове свете ране, које је Господ претрпео ради нас и ради нашега спасења, у дан када почиње пост Пресвете Богородице, ми православни хришћани града Ниша сабрали смо се – не да држимо политичке протесте, да држимо политичке говоре, јер ми смо хришћани, нисмо политичари. Ја сам Епископ, а не политичар, и држим не политичке говоре него говорим језиком Јеванђеља.

Нисмо се сабрали ни на кога да бацамо камен, не да говоримо језиком мржње, језиком насиља, већ да искажемо молитвом и постом наш протест, наше неслагање са оним што се противи вољи Божјој, стваралачком промислу Божјем, Божјој премудрости, природи, против греха, противприродног блуда, против содомије, заједнице истополних, не могу да кажем брака, него заједнице која не рађа живот већ рађа грех. А да истовремено кажемо да: да браку и породици, да рађању деце, да животу, ономе што је дар Божји, што је воља Божја, што је промисао Божји.

Кажем опет и понављам, нисмо се сабрали да говоримо језиком мржње ни према коме, као што смо чули у светој молитви, нисмо се сакупили да бацимо камен, никога да проклињемо. Јер је и наш Господ у Јеванђељу, када су Јевреји хтели да каменују жену блудницу, рекао: „Ако има ко међу вама беди греха, нека први баца камен”, а њој је рекао „Опроштени су ти греси. Иди и не греси више”. Исто тако Господ нас позива, иако то нама делује данас неразумљиво, можда и парадоксално, да волимо и непријатеље своје, да се молимо за највеће грешнике, за највеће безаконике, зато што је сваки човек наш ближњи.

У сваком човеку је икона Божја, без обзира колики грех је починио и чини. Зато се молимо за тај лик Божји у сваком човеку и позивамо све оне који су тај лик Божји у себи затрпали гресима и страстима да се покају и врате на прави пут, на пут истине и правде Божје. Када отворимо Свето писмо, већ у првој глави Прве књиге Мојсијевој каже се: „И створи Бог човека по обличју својему, по обличју Божјем створи га, мушко и женско створи их. И благослови их Бог и рече им: рађајте се и множите се и напуните земљу и владајте њоме.” А у следећој глави исте књиге, прве књиге Мојсијевој, каже се: „Зато ће оставити човек оца својега и матер своју и прилепиће се жени својој и биће двоје једно тело”. Дакле, благословена заједница, од Бога благословена, врло јасно се каже у Светом писму, јесте између мушкарца и жене. Христос је прво чудо које је учинио на свадби у Кани Галилејској, и својим присуством благословио брак између мушкарца и жене. Јер је то заједница Богом благословена, из које се рађају деца, рађа се живот.

Зато смо се ми овде, православни хришћани, сабрали никога не осуђујући, не мрзећи човека, него мрзећи грех. Бог нас позива да волимо човека, а да презиремо грех и зато осуђујемо грех, а све оне који греше позивамо на покајање, позивамо на пут истине и правде Божје. Зато смо се данас овде сабрали да кажемо: не одржавању Евро-прајда, такозване параде поноса у нашој отаџбини, у престоном граду Београду, Богородичином граду, јер нама то овде није потребно. Ми славимо живот, славимо брак и породицу, славимо рађање деце, а не славимо грех и противприродни блуд. Зато смо се сабрали да јасно, молитвено пошаљемо ову поруку свима онима којима је треба послати.

Нека је срећан данашњи празник свима вама, браћо и сестре, нека вас Господ штити молитвама Пресвете Богородице, којој смо се данас овде помолили, и нека је срећан и благословен почетак поста. Наше оружје нису ни пушке, ни бомбе нити било шта друго, наше оружје јесу молитве, најјаче оружје наше јесте молитва и пост, јер као што каже Господ у Светом писму, у Јеванђељу – „Род овај се изгони постом и молитвом”. ■

Јеромонах Игњатије
Ђорђевић

ДА СЕ ЉУБАВ ПРЕНЕСЕ ДАЉЕ

Беседа одржана
након поноћног акатиста на
извору Пресвете Богородице
о празнику Покрова Пресвете
Богородице у Манастиру
Ђунис

акогодат Божија силази на земљу – то ми вечерас осећамо. А то што осећамо подиже се од нас ка небу.

И ова наша ноћ сведочи нешто најистинитије о људском роду. Да је заједница насушна наша потреба. Тако је било у свим цивилизацијама. Тако ће бити све док траје земља. Почетак је породица. И наша потреба да се љубав коју смо тамо осетили пренесе даље. Припадамо и својој улици, и своје месту. Ми смо део своје нације.

Господ је допунио све ове истине, јер је открио да то није само наша потреба. То је и смисао, циљ за који живимо. Царство небеско, које очекујемо, неће бити у ономе што смо заслужили или добили сами. То није ни вечна лепота. Царство небеско је вечна заједница људи са Богом.

Рођење детета је најлепша и највећа ствар под Сунцем. А ми можемо само издалека наслути-

ти радост Пресвете Богородице, од дана Благовести до Витлејемске пећине. Када је она рођењем Христа стварно сјединила небо и земљу. Поставши мајка Творца, постала је мајка свих људи. Што сведочимо и ми ноћас, који смо јој дошли. Показала нам је да вера није у мистицизму, да то није непрестана пажња усмерена ка себи. Вера је здрава свакидашњица, обичан дан, освећен и принесен Богу.

Зато ми не очекујмо Христа са неба. Не тражимо га ни у себи. Тим путем нећемо га наћи. Он је видљив и опипљив на Литургији, у Хлебу и Вину, у Чаши. Тако је Он сам рекао. А рекао је још и да је присутан ту, у нашим ближњима. Ми, који се овде збијамо у густе редове – јесмо ли приметили једни друге? Јесмо ли приметили, па јесмо ли заволели? Љубав није наредба – то је човекова потреба. Постаћете део нечијег живота кад му посветите мало свог времена. А заволећете га лако, то је нама људима својствено.

Погледајмо вечерас једни друге и сетимо се! У нашем ближњем обраћа нам се Бог. Ако учинисте једном од ове моје најмање браће, мени учинисте. Другачије гледајте своје ближње и свако лице са којим се сретнете! И гле, открићете Царство небеско у себи. Обратите пажњу на своје ближње! И гле, тада ћете видети Бога.

Нека вас Господ и Мајка Божија благослове сада и у све векове.

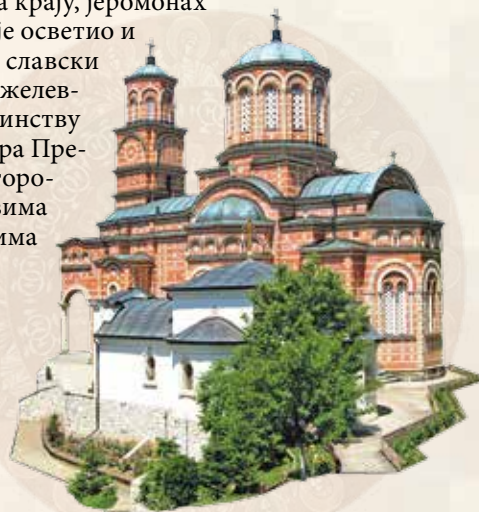
АМИН!

ПОКРОВ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У МАНАСТИРУ ЂУНИС

разник Покрова Пресвете Богородице и ове године торжествено је прослављен у манастиру Ђунис, који тог дана обележава као своју крсну славу. Ове године, с благословом Епископа нишког г. Арсенија, празничним бденијем начествовао је високопреподобни архимандрит Серафим, настојатељ Манастира Пресвете Богородице у Сукову. У одсуству Епископа нишког, који је тога дана саслуживао на светој архијерејској литургији поводом устоличења Његове светости Патријарха српског г. Порфирија у Пећкој патријаршији, светом литургијом начествовао је јеромонах Николај, настојатељ Манастира Свети Роман.

Ове године на сабор је дошло неколико хиљада поклоника из свих српских крајева. Јеромонаху Николају је на светој литургији саслуживало свештенство из Нишке и Крушевачке епархије. У продужетку празничног бденија, у поноћ празника, традиционално је одслужен Акатист Покрову Пресвете Богородице на извору у порти манастира, након којег је надахнуту беседу одржао јеромонах Игњатије, настојатељ Манастира Светог Николе у Просеку. Свеноћно богослужење настављено је чином свете тајне јелеосвећења и првом светом литургијом, која је служена у четири сата ујутру и којом је начествовао протојереј ставрофор Живорад Маринковић, парох Храма Светог Пантелејмона у Нишу. На крају, јеромонах Николај је осветио и пререзао славски колач, пожелевши сестринству Манастира Пресвете Богородице и свима присутнима срећан и благословен празник.

АКТИВНОСТИ ВЕРСКОГ ДОБРОТВОРНОГ СТАРАТЕЉСТВА ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ „ДОБРИ САМАРЈАНИН”

В понедељак, 5. септембра 2022. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније примио је у згради Епископије породицу Станковић из Александрова, села у Општини Мерошина. Ова породица, коју чине отац Лазар, мајка Анђела и две кћерке близнакиње, Нађа и Ксенија, доживела је велику несрећу крајем августа ове године, када им је породична кућа у потпуности изгорела. Верско добротворно старатељство Епархије нишке „Добри Самарјанин”, чији је координатор протонамесник Синиша Никитовић, са благословом Његовог преосвештенства, приложило је новчану помоћ овој породици, како би ово време искушења што пре пребродили. Овим путем Православна Епархија нишка позива и све добре људе, који су у могућности да помогну овој породици, да то учине уплатом на жиро рачун у Рајфајзен банци: **170001032063600030**.

И стога дана Његово преосвештенство Епископ Арсеније посетио је Медвеђу. Повод још једне његове посете овој вароши била је подела школског прибора и чоколаде за сто шездесет ученика Основне школе „Горња Јабланица”, за чије су се прикупљање потрудиле чланице Кола српских сестара из Лесковца у сарадњи са Верским добротворним старатељством Епархије нишке „Добри Самарјанин”.

О во верско добротворно старатељство је 30. септембра 2022. године, са благословом Епископа нишког г. Арсенија, предало донацију у виду намирница народној кухињи у Медвеђи. Ова акција спроведена је уз помоћ Федерације банака хране Србије.

Са благословом Епископа нишког г. Арсенија, у организацији ВДС Епархије нишке „Добри Самарјанин”, реализована је акција прикупљања намирница и хигијенских производа за социјално угрожене под паролом „Да не буде гладних”, на којој су се ангажовала братства свих храмова Епархије нишке. У овој акцији је, на позив цркве, узео учешће велики број верујућег народа и предузећа са целе територије Епархије, како у донацији у намирница тако и уплатом на рачун Верског добротворног старатељства. Велику помоћ у тој акцији пружила је опет Федерација банака Хране Србије.

За неколико месеци рада, а на молбе социјално угрожених вишедетних породица, појединаца и установа, Верско добротворно старатељство Епархије нишке уручило је помоћ у намирницама и новцу десетинама породица и установа. ■

**ХУМАНИТАРНА ФОНДАЦИЈА
ВДС ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ
„Добри Самарјанин“**

„Заиста вам кажем:
кад учините једноме од
ове моје најмање браће,
мени учинисте.”
(Матеј 25,40)

Помозите и Ви акцију
Верског добротворног старатељства
Епархије нишке „Добри Самарјанин”

ДА НЕ БУДЕ ГЛАДНИХ

уплатом на динарски рачун
у Рајфајзен банци:

265-4050310001316-72

Скенирањем НБС QR кода,
преко апликације Ваше банке,
можете извршити уплату директно
на рачун ВДС-а, у износу од 1.000 динара.
Износ можете и променити по Вашој жељи.

NBS
IPS QR

Веб-сајт Верског добротворног старатељства
Епархије нишке „Добри Самарјанин” је у припреми.

Контакти:

066 82 88 918

vds.dobrisamarjanin@eparhija-niska.rs

vds.eparhijaniska.rs

ЗАХВАЛНОСТ КТИТОРИМА И ЗАДУЖБИНАРИМА ХРАМА СВЕТОГ ВАСИЛИЈА ОШРОШКОГ У НИШУ

недељу, 16. октобра 2022. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је чин малог освећења храма и свету архијерејску литургију у новоизграђеном Храму Светог Василија

Острошког у Нишу, којом је обележен и почетак редовног дневног богослужбеног живота у овој светињи. Том приликом Преосвештени г. Арсеније одржао је надахнуту беседу, чији део преносимо у овом броју нашег часописа, на страни бр. 60. У наставку беседе, изражавајући захвалност свима који су омогућили да се овај свети храм подигне, поменуо је имена посебно заслужних дародаваца.

Епископ нишки Арсеније најпре је истакао да су ктитори и задужбинари овог светог храма сви грађани града Ниша. Протеклих седам година овак храм је грађен како средствима из буџета града Ниша, Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама, Владе Републике Србије, тако и бројним прилозима верног народа Божјег. Данашњим светим чином – рекао је Владика – крунисан је труд свих оних који су радили на изградњи овога храма. Предстоји још много посла као што су изградња звоника, живописање храма, али уз помоћ Божју и помоћ добрих и благочестивих људи храм ће за неколико година бити у потпуности завршен.

Његово преосвештенство г. Арсеније искористио је прилику да се захвали гђи Драгани Сотировски, градоначелници града Ниша, као и њеним претходницима на месту градоначелника: г. Дарку Булатовићу, г. проф. др Зорану Перишићу, у чије време је започета изградња храма, као и проф. Милошу Симоновићу, у чије време је Епархији нишкој додељен плац за изградњу храма. Неизмерну зах-

валност упутио је и г. Николи Селаковићу, министру иностраних послова у Влади Републике Србије, на његовој свесрдној помоћи око решавања административних питања.

Владика је такође захвалио свом претходнику, Епископу Јовану Пурићу, у чије време је израђен пројекат за изградњу храма, као и Епископу рашко-призренском г. Теодосију, који је као администратор Епархије нишке освештао темеље и у чије време је храм добрим делом изграђен. Са истом захвалношћу поменуо је и своје свештенике, братство овог светог храма, а посебно старешину протојереја Предрага Радосављевића, који је свакодневно био на градилишту и поднео велику и несебичну жртву да овај храм данас изгледа овако. Такође је упутио захвалност архитекти Сави Ристићу из Београда, који је урадио пројекат, грађевинској фирми „Грамонт Инжењеринг“ из Ниша, која је изводила радове, као и Дирекцији за изградњу града Ниша, која је вршила надзор грађевинских радова.

Преосвештени г. Арсеније истакао је да не би могао да наброји све приложнике овога храма, али је издвојио највећу појединачну донацију, коју је дао господин Данило Николић, адвокат из Ниша, са својом породицом. Породица Николић је донирала звона за храм, али је и даље наставила да помаже на чему им Епархија нишка свесрдно благодари. Такође, поменут је и Нишки одред Жандармерије, чији су припадници сакупили и предали прилог за изградњу храма. На крају своје беседе Владика је благодарио и свим осталим приложницима и свим присутнима, призивајући Божји благослов на све њих, да им Господ молитвама Светога оца нашега Василија Острошког чудотворца стоструко узврати за њихову љубав и добротинство.

КО ЦРКВИ ДАЈЕ
БОГУ ПОЗАЈМЉУЈЕ
САВОГ ЊЕВНОГ КАО БОГ БУДЕ ВРАЋО!

Динарски ж.р. 340-11010312-16
Девизни ж.р. 340-10009620-39

РАДУЈ СЕ ВАСИЛИЈЕ СВЕТИ ПОХВАЛО РОДА НАШЕГА!

135 ГОДИНА НИШКЕ ЦРКВЕНЕ ПЕВАЧКЕ ДРУЖИНЕ „БРАНКО”

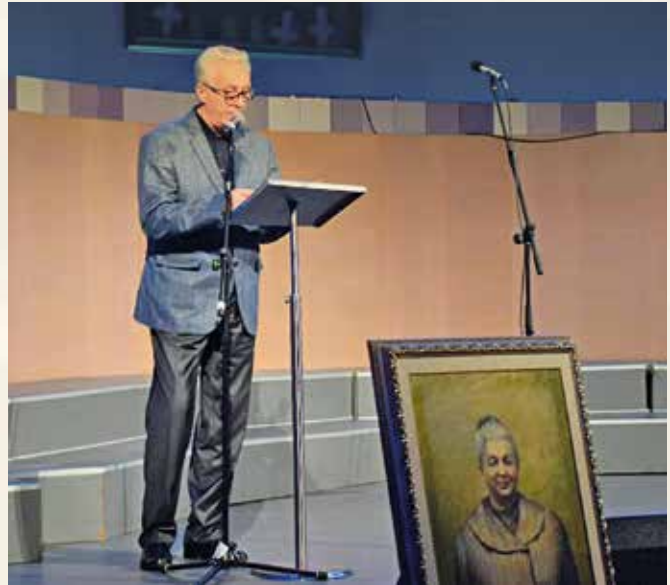
Нишка црквена певачка дружина „Бранко” обележила је свој јубилеј, 135 година од оснивања, свечаним концертном у сали Светосавског дома у Нишу, доделом ордена, захвалница и проглашењем почасног члана.

Историја града Ниша и Епархије нишке, како њихове духовне и културне обнове, тако и мрачног петовековног ropcтва под Турцима, прожета је песмом Нишке црквене певачке дружине „Бранко”, која није престајала ни у најтежим временима”. Овим речима се на почетку концерта обратио окупљенима Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније и подсетио присутне на дугу и тешку историју хора, који је од свог оснивања, непуних десет година након ослобођења од Турака 1887, започео службу и одолео многим искушењима која су доносиле неповољне историјске околности.

„Хорови се рађају из љубави народа према цркви”, реченица је којом почиње сваки наступ НЦПД „Бранко”, а према речима Његове светости Патријарха српског г. Порфирија, та веза народа и цркве мери се љубављу према Богу. На ову везу Патријарх српски подсетио је присутне у честитки коју је упутио хору, јер је био спречен да присуствује обележавању јубилеја, и изразио велико поштовање према, како је написао, прегалничком раду дружине.

Музички део програма почео је наступом истоименог дечјег хора, основаног 1995. године, којим руководи Јована Микић, а који се представио композицијама српских и руских аутора. На значај овог подмлатка дружине указао је и овогодишњи беседник, професор, композитор и академик Светислав Божић.

Као и претходни говорници, Божић се осврнуо на дугогодишњу историју хора и описао амбијент и услове његовог настанка и трајања. Заслугу за трајање приписао је томе да је дружина, заједно са свештеницима и епископима знала шта јој је чинити:

„Уз храм и у храму, све генерације ове драгоцене хорске заједнице су делатно испратиле крвави 20. век и ушле у 21, ништа мање крвожедан и похотан”. Оснивање дечјег хора описао је као више него мудар потез, важан у борби за обнову и освајање нових музичких сензибилитета, али и у очувању оних већ освојених и достигнутих.

Уз подсећање на све заслуге хора током година, међу којима су: орден Светог Саве другог степена, орден Светог цара Константина, орден Светог апостола Павла Митрополије перијске, награда 11. Јануар, највише признање града Ниша, и орден Светог Саве првог степена као круна свих досадашњих признања, професор Божић истакао је да су данас НЦПД „Бранко” и њен диригент Сара Цинцаревић, на српској

музичкој и музичко-духовној сцени глас врхунског квалитета и „најдрагоценији представник аутентичног бруја српске духовности у хору и понашању и најпосвећенији гласник ненадмашне лепоте и радости Мокрањчевих напева, тестаментарно по српству распеваних”.

Музички део програма наставио је „велики” хор, изводећи капитална дела српске духовне музике Стевана Стојановића Мокрањца, али и дела својих бивших и садашњих чланова. Једна од композиција била је „Оче наш” Татаркина, бившег члана хора из прошлог века, а друга „Херувимска песма” Андреја Цинцаревића, премијерно изведена на прослави 130 година хора. Ово су нека од дела која се налазе искључиво у архиви овог хора.

Живот овог ансамбла обележила су сва друштвена и историјска, а највише културна и уметничка дешавања. Настао у време поновног буђења српског народа, он се развијао док су стварали највећи великани српске духовне музике, а деценијама трајао да то негује.

Почасни чланови хора јесу оно чиме се певачи, диригент и управа посебно поносе. То су били неки од најпознатијих композитора и писаца 19. и 20. века: Стеван Стојановић Мокрањац, Станислав Бинички, Алекса Шантић, Бранислав Нушић; њима се у 21. веку придружио и блаженопочивши Патријарх српски г. Иринеј, а од ове године се на листу ставља и име академика Светислава Божића.

У својој честитки Патријарх српски г. Порфирије истакао је да терет и заслуге деле сви подједнако: певачи, диригенти, свештеници, епископи и сви људи добре воље који су и најмањом жртвом допринели развоју и опстанку хора. Међу њима су и почасни и редовни чланови, али и ретки вишедеценијски. Емилија Радмиловић је у склопу прославе примила орден Светог Романа Ђуниског првог степена, за показану љубав према светој цркви и 32-годишње несебично залагање и труд у НЦПД „Бранко”.

Са благословом Његовог преосвештенства Епископа нишког г. Арсенија, овом приликом обновљен је хуманитарни фонд „Роксанда”, првобитно основан 1925. од стране тадашњег Епископа нишког Доситеја Васића, а са намером да помаже члановима дружине.

Пријатељи хора добили су захвалнице. Међу њима су Вера Царина, диригент најстаријег српског хора „Панчевачког певачког друштва”, као и Горан Шепа, фронтмен групе „Кербер”, дугогодишњи сарадник хора. Музички део програма завршио се песмом „Запис” у извођењу хора и Горана Шепе. ■

Уна Арсић

Јеромонах Игњатије Ђорђевић,
јеромонах Николај Јоцић

ПРЕДАЊЕ НОВОГ ИЗРАЗА

О иконопису Марије
Ђинђић

селу Алабана, надомак Блаца, живи иконописац Марија Ђинђић, домаћица, супруга и мајка четворо деце. Њен таленат за ликовни израз препознали су наставници још у основној и средњој школи. Своје радове је почела да излаже у том узрасту, како самостално, тако и колективно. Похађање школе иконописа код свештеника Владимира Благојевића у Краљеву, било је пресудно да свој дар умножава, пре свега на пољу црквене уметности. Особеност њеног платна, већ има печат оригиналности. Њен сликарски опус данас обухвата преко 300 икона и више од 250 уметничких слика на платну. Њене иконе красе многе храмове, манастирске цркве и породичне домове, у отаџбини и расејању. Њена икона Пресвете Богородице била је на Међународној изложби икона *Пройвед у бојама о Богородици*, одржаној у Београду ове године. Марија се успешно опробала и у зидном сликарству, са неколико парцијалних остварења. Осим црквене уметности, ствара и уметничка дела, попут портрета, пејзажа, надреализма и апстракције.

Сликарски опус Марије Ђинђић данас обухвата преко 300 икона и више од 250 уметничких слика на платну. Њене иконе красе многе храмове, манастирске цркве и породичне домове, у отаџбини и расејању.

За релативно кратко време савладала је све техничке елементе иконописа, коме је ипак приступила са дугогодишњим искуством, јер јој је четкица била у руци од детињства. Цртеж јој је рафинисан, линија гипка, а њена богата палета обилује прозрочним, пастелним тоновима. У компоновању показује изузетно умеће складног сучељавања хладних и топлих нијанси, као и у комбиновању комплементарних боја. На тај начин нашла је свој властити стил, утемељен на тачно утврђеним границама традиционалне уметности, истовремено личан и оригиналан. Иконе које изображава темеље се на православној теологији, иако је њихов израз пронашла сама, по властитом осећају и духовном чуству. Ликови њених светитеља откри-

вају, оно што се у мноштву индивидуалних рукописа, не среће код многих иконописаца, а што налаже византијска слика – спиритуализацију облика. Пронашла је праву меру стварања, између бестелесних и бескрвних силуета и тешких земаљских форми, које вребају израз ствараоца. Префињеним цртежом и бојама, она је успела да уједини наизглед неспојиво, да покаже реализам тела, уједно растворен и скоро дематеријализован. На њеним физиономијама пронађена

је равнотежа, у којој се препознаје бесмрност материје. Њени светитељи су телесни, вечни људи, који су прешли у другу стварност и дочекали васкрсење мртвих, односно враћање душе обновљеним и бесмртним телима. Држећи се византијских узора и оквира, ауторка слободно истражује, не понављајући стара решења, него у традицији тражи и успева да пронађе инспирацију за нове варијације. Из тог разлога је модерна, а реализам, који провејава у њеној уметности, носи одлике апстракције. Сви елементи њене ликовности одликују се квалитетом и педантношћу. Перспектива и дубина на њеним иконама одређују присуство простора, који је уједно ра-

стерећен апстракцијом, у виду благе деформације природних облика. Оваква равнотежа присутна је и у обради драперија, које некада минуциозно детаљише, што текстуру тканине чини опипљивом, док негде тек наговештава наборе, изведене слободнијим потезом.

У области портретисања ауторка избегава стерилност реализма и пуко копирање видљивог лика. Њене однеговане, сликане форме, верне виђеном, препознатљиве у моделу, саме представљају непоновљиви оригинал, чувајући

кључне личне црте портретисаног. Њени портрети су живи и сугестивни, управо због тога што и линијом и бојом успева да ухвати и у први план изнесе карактерне особине. То најбоље показују ликови спокојног погледа, који зраче експресијом унутарњих осећања. У тим префињеним и чистим емоцијама нема пијетизма, нити ганућа, а моменат сентименталности је надвишен достојанством. Посебан и кључни елемент њеног сликарства представљају очи, које слика

попут мирне и бистре воде, у чијој је дубини богатство живота и његов непрестани и немирни покрет. Својим умећем она компоује контрасте и од њих прави складно сазвучје. Овакав дуалитет разиграног спокоја, стрепње без страха и нечујног бујања, слика је вечитог дуализма, двеју – тачки светлости и мрака, између којих се распињу човек и природа.

Посебну област Маријиног интересовања представља пејзаж, коме приступа импресионистички. Светлост је централни мотив њене слике, у којој боја не блиста помоћу осветљења, него се светлост пројављује бојом. На тај начин, извори њене светлости су осим Сунца, природа и сами предмети, који не трепере белином, него исијавају колоритом. Овакав свеж ефекат постиже прозраношћу пастелних тонова и најчешће сведеном палетом. Експресија се на њеним делима не налази у спољним покретима природних појава, него као и поменути елемент светлости, јавља се у виду унутрашње напетости свакодневних облика. На композицији је одмерена количина осветљења и сенки, и пронађена равнотежа између фокуса и другог плана. Све је у исто време и прорачунато испланирано и спонтано, те делује и природно и ненаметљиво надреално. Овакав ефекат она износи и цртежом и бојом. Умеће одређивања сразмере показује како на приказима са пуно детаља, који не прелазе у пренатрпаност, тако и у минимализму, који се не губи у тек наговештеним формама и у пуном и

правом смислу преноси поруку узора. На тај начин и у овом жанру, ауторка је пронашла начин претапања супротности, који само контрастима могу чинити целину, односно лепоту.

Искусство у портрету, пејзажу и другим врстама сликарства, ауторка је пренела и на свој иконопис. У њему доминирају сви кључни елементи византијске слике: лепота, светлост, апстракција и бесмртност материје. Складност њене палете, светао колорит и свежина боје, симболизују и дају преукус очекиване красоте будућег века. Њени светитељи својим спонтаним и мирним ставовима зраче сугестијом и унутрашњим покретом. Лакоћа њихових издужених форми смешта их у димензије апстракције. Спокојни погледи и лица пулсирају живоћом. Њихова тишина није статичност, нити су

њихове представе само слике, него сусрет са ликовима живих људи живога Бога. Маријин опус данас препознају верни народ и свештенство, што је њој као и сваком уметнику, који се труди у винограду Господњем, подстрек и благослов за даље умножавање талената датих од Бога.

ЕПИСКОП ХВОСТАНСКИ ЈУСТИН НА ГРАДСКОЈ И ХРАМОВНОЈ СЛАВИ У ПРОКУПЉУ

У среду, 20. јула 2022. године, уочи празника Светог великомученика Прокопија, градске и храмове славе у Прокупљу, Његово преосвештенство викарни Епископ хвостански и новоизабрани западноевропски г. Јустин је, на позив Његовог преосвештенства Епископа нишког г. Арсенија, а као изасланик Његове светости Патријарха српског г. Порфирија, служио празнично вечерње богослужење у древној Прокупачком храму. На свечаној академији у Дому културе у Прокупљу, одржаној исте вечери у част имендана града и градске славе Свети Прокопије, Преосвећени г. Јустин је присутнима на академији, али и свим Прокупчанима, пренео благослов и поздраве Патријарха српског г. Порфирија, након чега је одржао беседу. У четвртак, 21. јула 2022. године, на дан празника, Епископ Јустин је начелствовао евхаристијским сабрањем у Храму Светог великомученика Прокопија, уз саслуживање архимандрита Илариона, новоизабраног викарног Епископа новобрдског, свештенмонаштва и свештенства Епархије нишке.

ЕПИСКОП БРЕГАЛНИЧКИ МАРКО У ПОСЕТИ МАНАСТИРУ СВЕТИХ АРХАНГЕЛА У КОНЦЕЉУ

Са благословом Његовог преосвештенства Епископа нишког г. Арсенија, Епископ брегалнички Марко служио је Свету архијерејску литургију у Манастиру Сабора Светих архангела у Концељу 26. јула 2022. године, на празник Светог архангела Гаврила, дан манастирске славе, уз саслужење игумана ове свете обитељи јеромонаха Јефрема, настојатеља Манастира Светог Николе у Куршумлији јеромонаха Симеона и протојереја ставрофора Младена Симића, дугогодишњег пароха концељског у пензији.

МОНАШЕЊЕ И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У МАНАСТИРУ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У СУКОВУ

У суботу, 6. августа 2022. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније присуствовао је вечерњем богослужењу у манастиру Успења Пресвете Богородице у Сукову. У току вечерње службе, он је замонашио у чин мале схиме искушеника Мартина Жака, који је на монашењу добио име Јустин. У недељу, 7. августа 2022. године, Епископ Арсеније служио је свету архијерејску литургију, уз саслужење свештенства и монаштва Епархије нишке и двојице гостију свештеника из Словачке, на којој је монаха Јустина рукоположио у свештени чин ђакона.

ПОМЕН СРПСКИМ И ГРЧКИМ ВОЈНИЦИМА ПОГИНУЛИМ У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ

У петак, 16. септембра 2022. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је помен пострадалим српским и грчким војницима, сахрањеним на Војничком гробљу надамак Пирота. Скупу је присуствовао начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић са делегацијом, и том приликом положио венце на грчком војничком гробљу, а потом и крај Споменика страдалим Пироћанцима у Првом светском рату. Сенима погинулих војника поклониле су се и високе делегације Грчке и Кипра, као и представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, органа локалне самоуправе и организација које негују традиције одбрамбених и ослободилачких ратова.

ЕПИСКОП НИШКИ АРСЕНИЈЕ НА УСТОЛИЧЕЊУ ЕПИСКОПА ШАБАЧКОГ ЈЕРОТЕЈА

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније саслуживао је на светој архијерејској литургији 18. септембра 2022. године у Шапцу, којом је, поводом свог устоличења на трон епископа шабачких, начелствовао Његово преосвештенство изабрани Епископ шабачки г. Јеротеј, уз саслужење двојице митрополита Украјинске православне цркве Московске патријаршије, запорошког Луке и европског Пимена, као и још четворице архијереја Српске православне цркве и Охридске архиепископије, у молитвеном присуству Његове светости Патријарха српског г. Порфирија, Његовог блаженства Архиепископа охридског г. Јована и још петнаесторице архијереја Српске православне цркве.

ЕПИСКОП НИШКИ Г. АРСЕНИЈЕ НА СВЕЧАНОМ ЧИНУ КАНОНИЗАЦИЈЕ СВЕТОГ ИСПОВЕДНИКА ЕПИСКОПА ИРИНЕЈА И СВЕТИХ МУЧЕНИКА БАЧКИХ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније саслуживао је на светој архијерејској литургији 2. октобра 2022. године у Новом Саду, којом је, поводом свечаног чина канонизације Светог исповедника Епископа Иринеја и Светих мученика бачких, начелствовао Његова светост Патријарх српски г. Порфирије, уз саслужење још тридесет шесторице архијереја, међу којима десеторице архиепископа, митрополита и епископа из Антиохијске, Московске, Јеладске, Чешке и словачке и Македонске православне цркве, и двадесет шесторице епископа, викарних и умировљених епископа Српске православне цркве.

**ЕПИСКОП НИШКИ
АРСЕНИЈЕ ИЗАСЛАНИК
ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ
ПАТРИЈАРХА НА
ОБЕЛЕЖАВАЊУ 690
ГОДИНА МАНАСТИРА
СВЕТОГ НИКОЛЕ У ВРАЊУ**

У Православној епархији врањској 4. октобра 2022. године свечано је обележен јубилеј 690 година Манастира Светог Николе у Врању и 104 године од ослобођења Врања у Првом светском рату. Литургијским сабрањем у порти Манастира Светог Николе началствовао је изасланик Његове светости Патријарха српског г. Порфирија, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније, уз саслужење четворице архијереја из Охридске архиепископије – Македонске православне цркве и четворице архијереја Српске православне цркве. Светој литургији присуствовали су високи државни званичници, представници локалне самоуправе, Војске Србије и Универзитета из Источног Сарајева. Извршено је освећење спомен-костурнице и парастос пострадалима у Првом светском рату. Обележавање великог јубилеја завршено је свечаном академијом у порти Манастира Светог Николе, на којој је Епископ нишки Арсеније прочитао поздравно писмо Патријарха српског.

**ЕПИСКОП НИШКИ
АРСЕНИЈЕ НА
УСТОЛИЧЕЊУ ЕПИСКОПА
ЗАПАДНОЕВРОПСКОГ
ЈУСТИНА**

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније саслуживао је на светој архијерејској литургији 9. октобра 2022. године у Паризу, којом је, поводом свог устоличења на трон епископа западноевропских, началствовао Његово преосвештенство изабрани Епископ западноевропски г. Јустин, уз саслужење још четрнаесторице архијереја и у молитвеном присуству Патријарха српског г. Порфирија.

**ЕПИСКОП НИШКИ
АРСЕНИЈЕ НА
УСТОЛИЧЕЊУ
АРХИЕПИСКОПА ПЕЋКОГ
И ПАТРИЈАРХА СРПског
ПОРФИРИЈА У ПЕЋКОЈ
ПАТРИЈАРШИЈИ**

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније саслуживао је на светој архијерејској литургији 14. октобра 2022. године у Пећкој патријаршији, којом је, поводом свог устоличења на трон патријараха пећких, началствовао Његова светост

Патријарх српски г. Порфирије, уз саслужење још тридесет једног архијереја, међу којима Архиепископа охридског и Митрополита скопског Јована, четворице митрополита (да-

бробосанског Хризостома, црногорско-приморског Јоаникија, будимпештанског и мађарског Илариона из Московске патријаршије и преспанско-пелагонијског Петра из Македонске православне цркве – Охридске архиепископије), двадесет четворице епископа Српске православне цркве и двојице епископа Македонске православне цркве.

**ЕПИСКОПИ МОХАЧКИ
ДАМАСКИН И ПОЛОШКО-
КУМАНОВСКИ ЈОАКИМ У
ПОСЕТИ ХРАМУ СВЕТОГ
СТЕФАНА У ЛИПОВЦУ**

Са благословом Његовог преосвештенства Епископа нишког г. Арсенија, викарни Епископ мохачки г. Дамаскин служио је свету архијерејску литургију у Манастиру Светог Стефана у Липовцу 16. октобра 2022. године, на празник Светог свештенотученика Дионисија Ареопагита, уз саслужење Епископа полошко-кумановског Јоакима, свештенства и монаштва Епархије нишке. Повод њихове посете био је имендан, 90. рођендан и 76. годишњица монашког живота високопреподобног схи-архимандрита Дионисија, духовника ове обитељи.

**МАЛО ОСВЕЋЕЊЕ И
ПОЧЕТАК РЕДОВНОГ
БОГОСЛУЖБЕНОГ
ЖИВОТА У ХРАМУ СВЕТОГ
ВАСИЛИЈА ОСТРОШКОГ
У НИШУ**

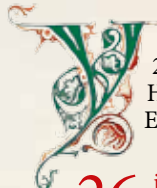
У недељу, 16. октобра 2022. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније началствовао је свештеним евхаристијским сабрањем у Храму Светог Василија Острошког у нишком насељу Дуваниште. Овом светом литургијом започет је редовни богослужбени живот у овом велелепном, али још увек недовршеном храму, посвећеном једном од највећих српских светитеља. На самом почетку литургијске службе, Преосвећени владика извршио је чин малог освећења храма. Епископу нишком саслуживало је свештеномонаштво и свештенство Епархије нишке, а међу присутнима били су и градоначелница Ниша Драгана Сотировски, генерал-потпуковник Милосав Симовић, командант Копнене војске Србије, председници нишких градских општина, директор нишког Клиничког центра, начелник Полицијске управе у Нишу, као и мноштво верног народа.

СЛУЖЕЊА ЕПИСКОПА НИШКОГ ГОСПОДИНА АРСЕНИЈА

периоду од 13. јула до 27. октобра 2022. године Његово преосвештенство Епископ нишки Арсеније је:

26. јула – у уторак недеље седме по Духовима, на дан Сабора Светог архангела Гаврила, служио свету архијерејску литургију у Храму Сабора Светог архангела Гаврила у Придворици (Парохија бојничка, Архијерејско намесништво јабланичко), на дан храмовне славе;

30. јула – у суботу недеље седме по Духовима, на празник Свете великомученице Марине, служио свету архијерејску литургију у Храму Свете великомученице Марине у Рутевцу (Архијерејско намесништво алексиначко), на дан храмовне славе;

31. јула – у недељу седму по Духовима служио свету архијерејску литургију у Храму Свете Петке у Нишу;

2. августа – на празник Светог пророка Илије служио вечерњу службу с петохлебницом у Храму Светог пророка Илије у Нишкој Бањи, уочи храмовне славе; служио свету архијерејску литургију у Храму Светог пророка Илије у Звонцу (подручје Манастира Светог Јована Богослова у Поганову), на дан храмовне славе;

7. августа – у недељу осму по Духовима служио чин монашења у току вечерње службе у Манастиру Успења Пресвете Богородице у Сукову уочи недеље; служио свету архијерејску литургију у Манастиру Успења Пресвете Богородице у Сукову, на којој је рукоположио монаха Јустина у чин јерођакона;

8. августа – у понедељак недеље девете по Духовима, на дан Препмуч. Параскеве Трнове, служио празнично бденије у Храму Преподобномученице Параскеве у Трњану (Архијерејско намесништво алексиначко) уочи храмовне славе; служио свету архијерејску литургију у Храму Преподобномученице Параскеве у Ђурлини (Архијерејско намесништво прво нишко) на дан храмовне славе;

9. августа – на празник Светог великомученика Пантелејмона служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Пантелејмона у Нишу, на дан храмовне славе;

14. августа – у недељу девету по Духовима служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Луке у Нишу;

19. августа – на празник Преображења Господњег служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Стефана у Манастиру Липовац, на дан манастирске славе;

21. августа – у недељу десету по Духовима, на дан Преподобних Зосима и Јакова Туманских, саслуживао на светој архијерејској литургији којом је началствовао Епископ браничевски г. Игњатије у Храму Светог архангела Гаврила у Туману (Епархија браничевска);

28. августа – на празник Успења Пресвете Богородице – Велика Госпојина служио празнично бденије у Храму Успења Пресвете Богородице у Манастиру Суково, уочи манастирске славе; служио свету архијерејску литургију у Храму Успења Пресвете Богородице у Пироту, на дан храмовне и градске славе;

29. августа – у понедељак недеље дванаесте по Духовима, на дан Преподобног Романа, служио свету архијерејску литургију у Манастиру Свети Роман, на дан манастирске славе;

30. августа – у уторак недеље дванаесте по Духовима, на дан Преподобног Нестора, служио свету архијерејску литургију у Храму Преподобног Нестора у Витковцу (Парохија трњанска, Архијерејско намесништво алексиначко), на дан храмовне славе, на којој је рукоположио ипођакона Николу Младеновића у чин ђакона;

31. августа – у среду недеље дванаесте по Духовима служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу, поводом осам година архијерејске службе и пет године од увођења у трон епископа нишких, на којој је рукоположио ђакона Николу Младеновића у чин презвитера;

3. септембра – у суботу недеље дванаесте по Духовима служио свету архијерејску литургију у Храму Васкрсења у Нишу;

4. септембра – у недељу
4. дванаесту по Духовима

служио свету архијерејску литургију у Делиграду (Парохија рутевачка, Архијерејско намесништво алексиначко);

11. септембра – у недељу
11. тринаесту по Духовима,
на празник Усековања главе

Светог Јована Крститеља,
служио свету архијерејску литургију у Параклису Светог Луке Кримског на Војно-медицинској академији у Београду (Архиепископија београдско-карловачка);

18. септембра – у недељу
18. четрнаесту по Духовима

саслуживао на светој архијерејској литургији којом је началствовао Његово преосвештенство изабрани Епископ шабачки Јеротеј у Саборном храму Светих апостола Петра и Павла у Шапцу (Епархија шабачка), на устоличењу за Епископа шабачког;

21. септембра – на празник
21. Рођења Пресвете Богородице
– Мала Госпојина

служио празнично вечерње богослужење у Манастиру Рођења Пресвете Богородице у Височкој Ржани, уочи манастирске славе; служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Рођења Пресвете Богородице у Димитровграду, на дан храмовне славе;

24. септембра – у суботу недеље
24. петнаесте по Духовима

саслуживао на светој архијерејској литургији којом је началствовао Његова светост Патријарх српски г. Порфирије у Храму Свете Петке у Малајници (Епархија тимочка);

25. септембра – у недељу
25. петнаесту по Духовима

служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Лазара Четвородневног у Суповцу (Парохија грејачка, Архијерејско намесништво алексиначко), уочи које је савршио чин великог освећења храма;

27. септембра – на празник
27. Воздвижења часног Крста –
Крстовдан

служио свету архијерејску литургију у Храму Воздвижења часног Крста на Новом гробљу у Нишу, на дан храмовне славе;

2. октобра – у недељу
2. шеснаесту по Духовима

саслуживао на светој архијерејској литургији којом је началствовао Његова светост Патријарх српски г. Порфирије у Саборном храму Светог великомученика Георгија у Новом Саду (Епархија бачка), на канонизацији Светог исповедника Епископа Иринеја и Светих мученика бачких;

4. октобра – у уторак недеље
4. седмнаесте по Духовима

служио свету архијерејску литургију у Манастиру Светог Николе у Врању (Епархија врањска), поводом свечаног обележавања 690. годишњице манастира;

9. октобра – у недељу
9. седамнаесту по Духовима

саслуживао на светој архијерејској литургији којом је началствовао Његово преосвештенство изабрани Епископ западноевропски Јустин у Саборном храму Светог Саве у Паризу (Епархија западноевропска), на устоличењу за Епископа западноевропског;

14. октобра – на празник
14. Покрова Пресвете

Богородице
саслуживао на светој архијерејској литургији, којом је началствовао Његова светост Патријарх српски г. Порфирије у Пећкој патријаршији, на устоличењу за Патријарха пећког;

16. октобра – у недељу
16. осамнаесту по Духовима

служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Василија Острошког у Нишу, уочи које је савршио чин малог освећења храма;

17. октобра – у понедељак недеље
17. деветнаесте по Духовима

саслуживао на светој архијерејској литургији којом је началствовао Његово преосвештенство Епископ шабачки г. Јеротеј у Саборном храму Светих апостола Петра и Павла у Шапцу (Епархија шабачка);

23. октобра – у недељу
23. деветнаесту по Духовима

служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу, на којој је рукоположио чтеца Драгана Лазића у чин ђакона;

25. октобра – у уторак недеље
25. двадесете по Духовима

служио свету архијерејску литургију у Манастиру Свете Тројице у Габровцу, на којој је рукоположио ипођакона Душана Александрића из Пирота у чин ђакона;

27. октобра – на празник
27. Преподобне мати Параскеве
– Свете Петке

служио свету архијерејску литургију у Храму Свете Петке у Нишу, на дан храмовне славе, на којој је рукоположио ђакона Душана Александрића у чин презвитера. ■

Епископ нишки
Арсеније

„НЕ ЗНАТЕ ЛИ ДА СТЕ ХРАМ БОЖЈИ?“

Беседа изговорена на
Светој архијерејској
литургији приликом
малог освећења Храма
Св. Василија Острошког
у Нишу, 16. октобра
2022. године

лагословен је Господ, јер чудесно показа милост своју у граду утврђеном”, речи су из Псалма Давидовог, које су уклесане на надвратнику западног улаза у овај храм. Ове речи су израз наше велике благодарности Богу који је учинио чудо 12. маја 1999. године на празник Светог Василија Острошкога, када је град Ниш засипан касетним бомбама, а тога дана нико није пострадао. Истовремено ове речи су и подсетник свима онима који буду улазили у овај храм на неизрециву љубав и милост Божју коју је Господ указао нама те трагичне 1999. године молитвама Светог оца нашег Василија

Острошког чудотворца. Данас је велики дан за град Ниш. Године се говорило о подизању Храма Светог Василија Острошког у насељу Дуваниште и ево данас, двадесет три године после бомбардовања, а седам година од почетка изградње овога храма, сабрали смо се на овом светом месту да најпре благодаримо Богу – јер ништа не бива без Божјег благослова – и да чином малог освећења храма и служењем свете литургије започнемо богослужбени живот у овој светињи, да храм отворимо за благочестиви народ Божји.

Света Литургија јесте прво и највеће предање наше цркве. Она је извор и срце свих светих богослужења која се једним именом могу назвати литургија. Јер сама реч литургија са грчког језика у преводу значи народна служба, служба народа Богу. Она обухвата сав верни народ који служи Богу у духу и истини, који једном речју богослужи. Света литургија није само заједничка молитва, неки обред или ритуал. Она је приношење Богу Христове жртве Свете евхаристије у спомен смрти и васкрсења Христовог, да бисмо се Христовим Телом и Крвљу причестили.

Света литургија освећује све, и време и простор. И без свете литургије овај храм не би био дом Божји и место оби-

тавања Духа Светога, већ само лепа грађевина подигнута у Славу Божју. Православни храм посматран у целини представља синтезу различитих видова духовнога стваралаштва, који извиру из свете литургије. Света литургија која се служи у храму јесте језгро и срж која свему даје смисао, јер она већ овде и сада у времену и простору чини присутним Царство небеско. Зато се трудимо да храм буде што лепши и украшенији, да свештене иконе, одежде, сасуди и све што се употребљава на светој литургији буде свечано и раскошно, јер је литургија икона и предокус Царства Божјег и све добија своје право значење само у контексту свете тајне евхаристије.

У историји нашег народа било је много ктитора, градитеља, задужбинара који су градили светиње којима се ми данас поносимо. Градећи храмове, они су изграђивали и себе и од себе самих су начинили живе храмове Божје. Бог је зато и саздао човека као живи храм да се усели у њега и живи у њему, тј. да живи Бог у човеку и човек у Богу, по речима Светог апостола Павла: „Не знате ли да сте храм Божји и да Дух Божји обитава у вама?“ У томе је сав смисао људскога битисања, људскога живљења и делања. Трудимо се зато да напре себе учинимо храмом Божјим, храмом Духа Светога. ■

**ИНТЕРНЕТ
ПРОДАВНИЦА
ВЕРСКИХ
АРТИКАЛА**

**ПРИМАЊЕ ОНЛАЈН
ПОРУЏБИНА НОН-СТОП**

Адреса:
prodavnica.eparhijaniska.rs

Контакт:
prodavnica@eparhijaniska.rs
тел. +381 (0)18 415 05 05

[prodavnicaeparhijeniske](https://www.facebook.com/prodavnicaeparhijeniske)

[prodavnicaeparhijeniske](https://www.instagram.com/prodavnicaeparhijeniske)

**ПРАВОСЛАВНА
ЕПАРХИЈА НИШКА**

**Књижара-галерија
СВЕТИ ЦАР
КОНСТАНТИН**

Нова адреса:
18000 Ниш
ул. Обреновићева 124
(код Маргера)

Радио Православне епархије нишке

ГЛАС

92 MHz

 www.radioglas.rs

 [radioglaseparhijeniske](https://www.facebook.com/radioglaseparhijeniske)

 [Радио ГЛАС](https://www.youtube.com/RadioGlas)

 [radioglasnis](https://www.instagram.com/radioglasnis)

